

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1932

ΑΡΙΘ. 33-34

Ο ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΟΣ ΙΕΡΕΥΣ

Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἀπό τῶν στηλῶν τούτων ὑπογραμμίζεται ἡ ἰδιαιτέρα σημασία ἣν ἔχει διὰ τὴν εὐθυμον καὶ κανονικὴν λειτουργίαν τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς ἡ ἱεροπρεπὴς τῶν ἱερῶν τελετουργιῶν τέλειαι, καὶ δὴ ἡ τοῦ ἁγιοτάτου μυστηρίου τῆς Θείας Ἐυχαριστίας μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ τῆς ὀφειλομένης κατανύξεως ἱερουργία. Οὐδ' ἀποτελεῖ νέον τι, ἐξ ἄλλου, τὸ ἀπὸ παλαιωτάτων χρόνων γνωστότατον ἐκείνο, ὅτι δηλ. πολλάκις ἐκ τῆς ὀρθῆς καὶ ἱεροπρεποῦς τελέσεως τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν διδάσκονται περισσότερον οἱ πιστοὶ καὶ βιαυτέραν ὑφίστανται ἐπίδρασιν ἢ ἐκ τοῦ καλλιπεστερέου καὶ σοφωτέρου κηρύγματος. Ἡ περίπυστος τῶν προγόνων μας εὐσεβεία καὶ ἡ διατηρουμένη ἔτι καὶ νῦν ἔν τισιν ἐπαρχίαις, στερουμένηαι τοῦ θείου κηρύγματος, βαθυτάτη πρὸς τὰ θεῖα εὐλάβεια, ὀφείλεται, ἀμφιβολῶς, μόνον εἰς τὴν ἀπὸ τῆς θείας λατρείας μυστικὴν υποβολήν. Δέν πρόκειται διὰ τῆς παρατηρήσεως ταύτης νὰ ὑποτιμηθῇ τοῦ θείου κηρύγματος ἡ ἀξία, ὡς διαφωτιστικῆς τῆς εὐλαβείας καὶ παροτρυντικῆς εἰς τὴν ἐν τῇ ἀγάπῃ ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν τῆς ἐνδομύχου εὐσεβείας, ἀλλ' ἀμφιβάλλομεν ἂν καὶ τὸ ἄριστον κήρυγμα δύναται πάντοτε νὰ ἔχη καὶ ἄριστα ἀποτελέσματα, ὅταν τὴν ἀπὸ τούτου διδασκαλίαν δέν ζωογονήσῃ τῆς θείας λατρείας ἡ ἐπίδρασις, ἢ ὅταν— ἔτι χειρόν — τοῦ τελετουργοῦ ἱερέως ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ἀπροσεξία ἢ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ τελούμενα ἀδιαφορία, ἐνίοτε μὲν προκαλεῖ τὰς πικρὰς τοῦ ἐκκλησιάσματος εἰρωνείας, πάντοτε δε τὴν ψυχρότητα μεταδίδει καὶ εἰς τὸ εὐσεβέστερον ἐκκλησίασμα.

Πολὺν δικαίως ἀνέκαθεν ἐπεστήθη ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ζητήματος ἡ προσοχὴ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ προσπαθεῖα πρὸς ὀριστικωτέραν τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς ῥύθμισιν, ἰδιαιτέρα ὅλως ἀποδίδεται σημασία εἰς τὸ ζήτημα τῆς προεπούσης τοῦ τελετουργοῦ ἱερέως παραστάσεως καὶ τῆς ὅσον οἶόν τε ὁμοιομόρφου καὶ υποβλητικῆς τελέσεως

τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Ὁ εἰσηγητὴς τοῦ θέματος τούτου ἐν τῷ Α' Ἱφημερικῷ Συνεδρίῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ζητήματος ἀρκούντως ἐτόνισε καὶ ἐπὶ τῶν σήμερον συμβαινόντων μετὰ πολλῆς τῆς εἰλικρινείας ἐπέστησε πάντων τὴν προσοχήν.

Ὁρισμένοι περιπτώσεις ἀπροσεξίας ἱερέων, ἀ: ἐξ ἰδίας αὐτοψίας εἶχεν ἀντιληφθῆ καὶ ἀνέφερον ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου, ἐνεποίησιν ἀληθῆ κατάπληξιν, δὲν ὑπάρχει δ' ἀμφιβολία ὅτι, δυστυχῶς, δὲν ἦσαν αἱ μόναι ἐκδηλώσεις, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ ἐπισκεπτόμενος πολλοὺς ναοὺς καὶ δὴ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς τελέσεως τῆς θείας μυσταγωγίας. Πάντες συμφωνοῦσιν ὅτι, πράγματι, πολλὰ τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας ἐφυγάδευσαν ἀπὸ τὴν ἐν τῷ ναῷ λατρείαν, πρὸς μεγάλην πνευματικὴν αὐτῶν βλάβην, ἢ ἀπροσεξία τοῦ τελετουργοῦ, ἢ ἀδιαφορία του καὶ ἢ ἐκ μέρους αὐτοῦ ὑποτιμῆς, ἵνα μὴ εἴπωμεν περιφρόνησις τοῦ ἱεροῦ καὶ μεγάλου σκοποῦ τῆς λατρείας». Ἀλλ' ἐπὶ πλέον παρατηρεῖται ἐπ' ἐσχάτων καὶ ἄλλη τις λυπηρὰ περίπτωσις ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶ τοιούτων τελετουργῶν: πρόκειται περὶ τῆς τελείας ἐκ μέρους τοῦ πληρώματος παρανοήσεως καὶ τῆς ἀξίας τῶν τελουμένων καὶ τῆς ἀπέναντι αὐτῶν ἐπιβλημένης τάξεως καὶ εὐκοσμίας. Συμβίνει π. χ. νὰ διαμφορῶνται μέλη τοῦ ἐκκλησιάσματος καὶ νὰ ψέγωσιν ὡς ἀτάξιαι τῶν λειτουργῶν καὶ ὡς ἀντικανονικῆται ὅτι ἀκριβῶς εἶναι ἀντιθετον πρὸς τὴν αἰετιαν καὶ τὴν ἀντικανονικότητα, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ ἀδιαφορο: ἢ ἀδιαφώτιστος τῶν ἱερῶν μυστηρίων καὶ τελετῶν διαχειρίσις ἀπρὸ ἰσέκτων τινῶν κληρικῶν. Ἐνιαχοῦ τὸ ἐκκλησίασμα ἀξιοῖ νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἀντικανονικὰς ἀπαιτήσεις του ἐπὶ τῶν τελετουργῶν, ἢ συνηθεστάτη δὲ τοῦ φαινομένου δικαιολογία εἶναι τὸ ἔτσι ἐσνηθίσασαι

Βεβαίως τὸ συνέδριον τοῦ Ἱφημερικῆ Κλήρου κατέληξεν εἰς ὀρισμένα ἐπὶ τοῦ θέματος συμπεράσματα, αἵτινα καὶ υἱοθέτησεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος. Τὰ συμπεράσματα δὲ ταῦτα ἀφωρῶσιν, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν λήψιν ὀρισμένων μέτρων διὰ τὴν

ομοίμορφον τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τέλεσιν, ἥτις θὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς αὐστηράς καὶ ομοιοτύπου ἐφαρμογῆς τῶν τυπικῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτο ἐθεωρήθη σάλπικος καὶ ἡ σύστασις εἰδικοῦ «τελετουργικοῦ φρονιστηρίου» ὑποχρεωτικοῦ διὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἐφημερίους. Εἰς ἀντίδρασιν δὲ κατὰ τῶν ἀσχημῶν, αἴτινες πολλὰς, ἐκδηλοῦνται κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων ἰδίως τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Γάμου, θὰ καταβληθῆ προσπάθεια ὅπως ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν παλαιὰν τάξιν, καθ' ἣν τὰ μυστήρια ταῦτα ἔδει νὰ τελῶνται μόνον ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων τούτων δύναται νὰ ἐπιδοχθῆ καὶ διὰ τῆς αὐστηράς πειθαρχικῆς παρακολουθήσεως τῆς προϊσταμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Ἀπαιτεῖται ὅμως πρὸς τοῦτους καὶ ἡ βλαπτετέρα ἐπίγνωσις τῆς ἱερότητος τῶν τελουμένων, καὶ ἡ ἀπαραίτητος διὰ τὴν αὐτοχαλιναγωγῆσιν ἀγῶν, καὶ ἡ πρόθυμος τῶν ἐσφαλμένων ἀναγνώρισις, καὶ ἡ εὐλαβὴς πρὸς ἐπανόρθωσιν προσπάθεια αὐτῶν τούτων τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων, ὅτε καὶ μόνον θὰ εἶναι δυνατὸν, κατὰ τὴν σχετικὴν πρότασιν τοῦ Συνεδρίου, νὰ ἐπιτευχθῆ «ὅπως τηρῆται ἡ ἐπιβεβλημένη, ἄλλως τε, ἀκριβεία καὶ τάξις ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ καθηκόντων τοῦ ἱερέως καὶ ν' ἀποφεύγηται πᾶν ὅ,τι δύναται ν' ἀπομακρύνῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θεμελιώδους σκοποῦ τῆς θείας λατρείας». Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ καλλιεργηθῆ ἡ ἰδέα ὅτι οἱ κληρικοὶ δὲν τελοῦσι μηχανικὰς πράξεις, οὐδὲ βιοποριστικὰς ἐργασίας, οὐδ' ἀποτελοῦσιν ἀπλοῦν διακοσμητικὸν στοιχεῖον διὰ τὰς πανηγύρεις καὶ τὰς τελετάς, ἀλλ' εἶναι ὄντως «οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ» (Κολοσ. δ', 1). Καί, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἐλέγομεν, διὰ νὰ μεταδοθῆ εἰς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἰδέα αὕτη, εἶναι πρότιστα πάντων ἀνάγκη ὅπως ἀποτελέσῃ αὐτῶν τούτων τῶν τελετουργῶν συνείδησιν ἐκδηλουμένην ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας ἐκδηλώσεις τῆς ἀναστροφῆς αὐτῶν, καθ' ἃς θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι δὲν χρειάζεται ν' ἀποδίδεται εἰς τὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν στάσιν τῶν τόσον μεγάλη σοβαρότης.

Ἡ Ἱερολογία

Εἰς τοὺς μικτοὺς γάμους

Ἐσχάτως ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἠσχολήθη μετὰ τὸ ζήτημα τοῦ κῆρους τῶν μικτῶν γάμων, εἰσηγουμένου δὲ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου ἀπεφάνθη ὅτι οἱ μικτοὶ γάμοι εἰσὶν ἔγκυροι ἔφ' ὅσον

οὗτοι ἱερολογήθησαν ὑπὸ Ὁρθοδόξου ἱερέως¹.

Ἡ ἐγκυρότης τῶν μικτῶν γάμων ἀπησχόλησεν ὄχι τὴν Ἐκκλησίαν ἀλλὰ τὴν Πολιτείαν καὶ τὰ δικαστήρια ἀπὸ τοῦς πρώτους χρόνους τῆς ἀπελευθερώσεως, χωρὶς τὸ ζήτημα νὰ λυθῆ ἀναντιρρήτως ἔνεκεν ἐξωτερικῶν ἐπεμβάσεων. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἐν τῷ γάμῳ ἱερολογία ἥτις καθιστᾷ ἔγκυρον αὐτὸν στηρίζεται εἰς τὴν 89 Νεωρὰν τοῦ Ἀυτοκράτορος Λέοντος ῥητικῶς ἐπιβάλλουσαν αὐτήν².

Ἐρωτᾶται κατόπιν τούτου λειτουργὸς ποίας Ἐκκλησίας ἐν μικτῷ γάμῳ θὰ τελήσῃ τὴν ἱερολογίαν ἵνα οὗτος καταστῆ ἔγκυρος.

Ὁ νόμος ΧΟΖ τῆς 10ης Αὐγούστου 1861 ὑπουργούντος τῆς Δικαιοσύνης τοῦ αἰοδίου Μιχαὴλ Ποτλῆ³ ἐθεώρει ἔγκυρους τοὺς μέχρι τότε τελεσθέντας μικτοὺς γάμους ἔφ' ὅσον ἱερολογήθησαν παρ' ὀρθοδόξου ἱερέως. Ἐντοῦτοι ὅμως παραστάσεις τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας Μπουρὲ φρονούσης ὅτι διὰ τοῦ νόμου τούτου προσβάλλονται δικαιώματα τῶν χριστιανῶν τοῦ δυτικοῦ δόγματος ἐπέφερε μετ' ὀλίγον τὴν κατάρτησιν αὐτοῦ διὰ τοῦ νόμου ΧΗΣΤ' τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1861.

Ὁ νόμος οὗτος ἐθεώρει ἔγκυρους τοὺς τελεσθέντας μικτοὺς γάμους ἀδιαφόρως παρὰ τίνος ἱερέως ἱερολογήθησαν, περὶ δὲ τῶν τελεσθησομένων ὥριζεν ὅτι οὗτοι δέον νὰ τηρῶσι τὰ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀξιούμενα, ἀφήσας σκοπίμον ἀοριστίαν.

Ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀξιούμενα ἐν γάμῳ μετ' αἰρετικοῦ εἶναι ἡ ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἀνατροφή τῶν τέκνων⁴, κατὰ δὲ τὴν 89 Νεωρὰν τοῦ Λέοντος ἡ ἱερολογία. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐπεκτείνασα τὴν διάταξιν ταύτην τῶν αἰρετικῶν καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν, καλουμένην νὰ συμπράξῃ ἀπαιτεῖ τὴν τῶν αὐτῆν διαβεβαίωσιν, ὡς πρὸς τὴν ἱερολογίαν ὅμως ἵνα αὕτη τελεσθῆ ὑπὸ Ὁρθοδόξου ἱερέως δὲν ὑπάρχει σταθερὰ τῆς Ἐκκλησίας πράξις. Ὁ γάμος εἶναι μυστήριον παρ' ἀμφοτέροις ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἡ ἱερωσύνη δὲ τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας εἶναι ἔγκυρος καὶ ἀποδεκτὴ παρὰ τῆς ἄλλης ὡς μυστήριον. Συνεπῶς τὸ ζήτημα τοῦτο ἔμεινεν ἄνευ παγίας γνώμης καὶ ἀποφάσεως.

Ἐνεκεν τούτου καὶ ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι ἀσταθῆς διαφοροτρόπως ἐρηνηύσασα τὴν τοῦ νόμου σκοπίμον ἀοριστίαν, «τηρουμένων εἰς τὰ τῶν γάμων τῶν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὀριζομένων». Ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν τοῦ 1903 θεωρεῖ κατὰ πλειονοψηφίαν ἔγκυρον τὸν μικτὸν γάμον παρ' οἰουδήποτε ἱερέως εὐλογηθέντα, ἐν ᾧ ἡ μειονοψηφία θεωρεῖ ἄκυρον τοῦτον ἄνευ τῆς ὑπὸ Ὁρθοδόξου ἱερέως ἱερολογίας «καθ' ὅσον κατὰ τὴν Νεωρὰν Λέοντος 89 ἡ εὐλογία τοῦ γάμου ῥάννυσσι τὰ συνοικέσια ἄνευ ταύτης μὴ ὄντα τοιαῦτα, καὶ τὴν ἰσχὴν νόμου ἐχούσης ἀπὸ 2 Ἀπριλ.

1. Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἀριθ. 16 Ἀπριλ. 16, 1932, σελ. 133. Πρὸβλ. καὶ Χρυσόστομος Ἀθηνῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ 1932 ἀριθ. 18-19.

2. Βιβλ. Ἀρμενοπούλου Ἐξέβ. βιβλ. Δ. 1^ο σελ. 10.

3. Ἐφημ. Κυβερ. 18 Αὐγ. 1861 ἀριθ. 41.

4. Πρὸβλ. Νομοκ. Φωτίου τίτλ. 1Β, Κεφ. 1Γ, ἐν Πάλλῃ καὶ Ποτλῆ Σύνταγμα Ἱερῶν Κανόνων Ἀθ. 1862. τόμ. Α' σελ. 277.

35 Έγκ της 'Ι. Συνόδου ως δημοσιευθείσης εις 'Εφημερίδα της Κυβερνήσεως¹.

Έτερα δὲ τοῦ Ἀρείου Πάγου (1906) τὸν θεωρεῖται ὡς ἀπαιτεῖ ὅμως ἐπισκοπικὴν ἀδειαν².

Ὅλων τούναντιον ἑτέρα ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν (1906) ἀξιοῖ δι' ἔγκυρον μικτὸν γάμον ἵνα ἡ ἀπόφασις εὐλογηθῇ παρ' ὀρθοδόξου ἱερέως κατόπιν προηγουμένης ἐπισκοπικῆς ἀδείας³.

Έτερα δὲ τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν (1911) ἀπορρίπτει ἔνστασιν γερμανίδος καθολικῆς συζύγου αἰτούσης διαζύγιον, διότι ὁ μετ' ὀρθοδόξου γάμος της ἠυλογηθῆ μόνον ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως⁴.

Ὡς πρὸς τὰ ἐν Ἑπτανήσῳ ἰσχύοντα ὁ Ἀρειος Πάγος (1892) ἀποφαίνεται ὅτι δι' ἔγκυρον γάμον κατατεταῖ ἀδεια Ἐπισκόπου καὶ ἱερολογία ὀρθοδόξου ἱερέως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑπτανήσῳ, διότι διὰ τοῦ νόμου ΡΝ ἴσχυσε καὶ ἐκεῖ ὁ περὶ μικτῶν γάμων νόμος τῆς 15ης 8)βρίου 1861, ἡ δὲ ἐν Λονδίνῳ συνθήκη τῆς 17)29 Μαρτίου 1864 ὡς καὶ ὁ Συνταγματικὸς Χάρτης τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τὸ πρωτόδικον τῆς 22 3 Φεβρουαρίου 1830 δὲν καθιεροῦσι κανόνισμον ὑπὲρ τῶν λατίνων Ἐπισκόπων καὶ ἱερέων⁵.

Τούναντιον ὅμως ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου Κερκύρας (1902) προκειμένου περὶ γάμου ἐν Ἑπτανήσῳ ἄλλως ἀποφαίνεται δεχόμενον ὅτι ὁ νομοθέτης καταργήσας τὸν νόμον ΧΟΖ τῆς 10 Αὐγ. 1861 ὅστις ὁριζοῦν ἱερολογίαν ἐν μικτοῖς γάμοις ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως καὶ ἀφήσας ἀοριστίαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν τῷ νόμῳ ΧΨΓ' τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1861 (προφανῶς ἡ ἀπόφασις λανθασμένως παραπέμπει εἰς νόμον τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1861) εἰνήσει νὰ ἐπιτρέψῃ τοὺς μικτοὺς γάμους ἀδιαφόρως ἢ τελῶνται ὑπὸ ὀρθοδόξου ἢ καθολικοῦ ἱερέως⁶. Ἐπιπροσηλωσάσα ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδικείου Κερκύρας δεχθεῖσα ἄκυρον τὸν γάμον διότι ἠυλογηθῆ μόνον ὑπὸ λατίνου ἱερέως. Ἡ ἄνω ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου Κερκύρας ἀντιτίθει πρὸς τὴν παλαιότεραν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦτο. Ὁ Ἀρειος Πάγος φρονεῖ ὅτι ἡ φράσις τοῦ ΣΨΓ' νόμου τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1861 «ἐπιτρέπονται οἱ μικτοὶ γάμοι τηρουμένων τῶν ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁριζομένων» ὑπονοεῖ τὴν ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως ἱερολογίαν, ἐν ᾧ τὸ Ἐφετεῖον φρονεῖ ὅτι ἡ μὴ ρητὴ τοῦ νόμου μνεία περὶ τοῦ δόγματος τοῦ ἱερέως εἶναι δηλωτικὴ τῆς βουλήσεως του νομοθέτου ὅτι οἰοδηποτε δόγματος ἱερολογία τῶ συναπτομένων εἶναι ἔγκυρος. Σημειωτέον ὅτι ἐν Ἑπτανήσῳ ἴσχυεν ἐνετικὸς νόμος ψήφισμα τῆς Συνγκλήτου ἀπὸ 12 Ἀπρ. 1710 καθ' ὃ ἐν μικτοῖς γάμοις ἡ ἱερολογία τελεῖται κατὰ τὸ θρήσκευμα τοῦ ἀνδρός «ὅσον διὰ τὰ

τυνουζεία ἀνάμεσα Ρωμαίους καὶ Λατίνους ἃς φυλάττεται τὸ διορισθὲν ἀπὸ τὴν Γερουσίαν εἰς τοὺς 599 Ἰουλίου 31 ὅτι τὰ τένα νὰ ἀνατρέφονται εἰς τὸν ὄρθον τοῦ πατρὸς ἢ Ἱεροπραξία νὰ γίνετα κατὰ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀνδρός οὔτε ὁ Ρωμαῖος Ἱερός νὰ εὐλογῇ τὴν Λατίναν οὔτε ὁ Λατίνος τὴν Ρωμαίαν¹. Μετὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετείου Κερκύρας συναφώνησεν ὁ Ἀρειος Πάγος (1903) ὅλος ἀντιθέτως μετ' ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου τοῦ 1892² δεχθεῖς ὅτι κατὰ τὸ 3 ἄρθρον Κεφ Ε' τοῦ Ἰονίου Συνταγῆτος προστατεύεται ἐξαιρέτως ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, πᾶν δὲ θρήσκευμα εἶναι ἀνεκτόν, ἡ δὲ συνθήκη τῆς ἐκχωρήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς Ἑπτανήσου ἀπὸ 17)29 Μαρτίου 1864 ὥρισεν ὅτι ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία θὰ διατηρήσῃ τὴν εἰδικὴν προστάσιν καὶ τὰ πλεονεκτήματα ὧν πρότερον ἀπῆλυσεν, συνεπῶς ὁ εἰσαγωγὸς νόμος ΡΝ τῆς 20 Ἰανουαρίου 1866 τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν εἰς τὴν Ἑπτανήσον δὲν ἠδύνατο νὰ καταργήσῃ τὴν διὰ λατίνου ἱερέως ἱερολογίαν ἐν μικτοῖς γάμοις³. Έτερα νεωτέρα ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου (1921) δέχεται μὲν ὅτι ὁ μικτὸς γάμος εἶναι ἔγκυρος μόνον ἐὰν ἱερολογηθῇ ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως κατὰ τὴν 89 Νεαρὰν Λέοντος τοῦ ἔτους 893 καὶ τὴν διάταξιν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἔτους 1095 «Γάμον μὴ ἄλλως ἔννομόν τε καὶ τῆς χριστιανικῆς καταστάσεως ἄξιον εἶναι τε καὶ νομιζέσθαι ἂν μὴ καὶ ἱερολογία τοὺς συναπτομένους συνδεῖ, ἱερολογίαν δὲ ἠννόουν προφανῶς τὴν ὑπὸ ὀρθοδόξου τελομένην ἱερω., πλὴν ἐξαίρετικῶς διὰ τὴν Ἑπτανήσον ἴσχυει τὸ ψήφισμα τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας τοῦ 1710 εἰδικὸς θεωρούμενος νόμος Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἰς ἴσιν καὶ θεωρεῖται ὅτι ὁ περὶ μικτῶν γάμων νόμος ΧΨΓ' τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1861 ἔννοε εἶναι γάμους μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ ἄλλων Χριστιαν. δογμάτων, πλὴν τοῦ λατινικοῦ προκειμένου δ' ἂν τὴν Ἑπτανήσον⁴.

Τὴν γνώμην ταύτην ὅτι ἐν Ἑπτανήσῳ ἐν μικτοῖς γάμοις εἶναι ἀδιάφορον τίνος δόγματος ἱερεὺς θὰ τελέσῃ τὴν ἱερολογίαν, ὅτι δὲ ὁ νόμος ΧΨΓ' τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1861 ἀφορᾷ μικτοὺς γάμους πλὴν τῶν λατίνων διὰ τὴν Ἑπτανήσον, δέχεται ἐν μακρᾷ ἀγορεύσει τοῦ καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου Μ. Χατζιάκος⁵ ἀντιθέτως τῆς γνώμης τοῦ προκατόχου του Δ. Τζιβανοπούλου.

Προηγουμένως ὁ κορυφαῖος τῶν νομομαθῶν ἀοιδιμος Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου Δ. Τζιβανόπουλος διὰ μικρᾶς ἀγορεύσεως του διετύπωσε τὰς ἀπόψεις του περὶ τῆς ἱερολογίας τῶν μικτῶν γάμων. Ὁ Τζιβανόπουλος φρονεῖ ὅτι «ἡ τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας διάταξις τοῦ 1710 καθ' ἣν ὁ γάμος ἱερολογεῖται κατὰ τὸ δόγμα τοῦ ἀνδρός καταργήθη ἰσχύοντος καὶ ἐκεῖ τοῦ νόμου ΧΨΓ' τῆς 15 8)βρίου 1861 καθ' ὃν οἱ μικτοὶ γάμοι ἐπιτρέπονται τηρουμέ-

1. Πρὸς. Θέμιδα Ἀθ. 1931 τόμ. ΙΑ, σελ. 648.

2. Πρὸς. Θέμις 1931 τόμ. ΙΗ, σελ. 43.

3. Θέμις Ἀθ. 931 τόμ. ΙΗ, σελ. 281.

4. Θέμις τόμ. ΚΓ, σελ. 410.

5. Θέμις τόμ. Γ' Σελ. 659. Σφάλλεται ὁ κ. Χ. Πράτσικας νομιζὼν ὅτι ἡ ἄνω ἀπόφασις λύει ἀντιθέτως τὸ ζήτημα (πρὸς. Σύστημα Ἀστικοῦ Δικαίου ὑπὸ Δ. Κρασά Οἰκογ. Δίκ. ἀναδοθηθὲν ὑπὸ Χ. Πράτσικα Ἀθ. 1927, σελ. 71 ὑπόσ.)

6. Θέμις τόμ. 13, σελ. 621.

1. Θέμις τόμος ΛΑ 1921 σελ. 511.

2. Θέμις τόμος Γ' σελ. 659.

3. Θέμις τόμ. ΙΕ σελ. 261.

4. Θέμις τόμ. ΔΒ σελ. 636 ἴδε καὶ Μ. Ἰδρωμένου Μελέτη περὶ Μικτῶν γάμων Ἀθῆναι 1890 σελ. 44 καὶ Φ. Ἀλβάνια ἐν Δικαστ. Εφημ. Κερκύρας 1889 ἀριθ. 11-17.

5. Θέμις ΚΗ, 1916 σελ. 131.

νων τῶν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὀριζομένων Δυστυχῶς ὁμοῦς ἡ Ἐκκλησία ἐσιώπησε περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν μικτῶν γάμων μετὰ τὸν Νόμον τοῦ 1861, ἐν ᾧ ἐπιθυμητὸν ἦτο νὰ ἐκανόνιζεν αὕτη τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, τί ἐννοεῖ ἡ φράσις τοῦ νόμου «τηρουμένων ὅσπερ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὀρίζει», διότι τὸ χάσμα εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἵτινα θεραπεύονται ὑπὸ μόνου τοῦ νομοθέτου καὶ τοιοῦτος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἦτο ἡ Ἐκκλησία... ἐπομένως τὸ κῆρος σημερινὸν παρ' ἡμῖν τοῦ μικτοῦ γάμου ὑπάρχει τηρουμένων ἀπαραιτήτως τῶν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὀριζομένων, ἥτοι τῆς μετ' ἐπισκοπικὴν ἀδειαν τελέσεως τοῦ γάμου παρ' ὀρθοδόξου ἱερέως... ἤθελε δὲ εἶναι ἔτι μᾶλλον ἄτοπον τὸ ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἧς οἱ κανόνες προέβησαν μέχρις ἀπαγορεύσεως τῶν μικτῶν γάμων, κατ' οἰκονομίαν ἀνέχεται αὐτοὺς καὶ ὅτι ἐὰν ἀκόμη ἤθελον συναφθῆναι μὴ τηρηθεισῶν πρὸς τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὀριζομένων»¹.

Ἡ αἰ εἴτερος διαπρεπὴς νομομαθής, ὁ νῦν Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας κ. Κ. Ρακτιβάν, ἠσχολήθη περὶ τὴν ἱερολογίαν τῶν μικτῶν γάμων φρονῶν ὅτι «περὶ τούτου φησὶ διατάξεις ἐλλείπουσι παντελῶς... ἡ οἰγὴ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἡ ἔλλειψις ρητῆς διατάξεως ἀναγνωρίζουσης τὴν δι' ἱερέως τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας εὐλογίαν ἄγει εἰς τὴν νομικὴν ἀνάγκην νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν κανόνα ὅστις ἐστὶν ἡ τέλεισις τοῦ Μυστηρίου ὑπὸ ἱερέως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» (Ἀθήνηαι 1905)².

Ἐσχάτως ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος εἰσηγομένου τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπ. αἰοιδίμου Δ. Παπούλια κατέληξεν ἵνα διὰ νόμον ὀρισθῆ ἱερολογία ὀρθοδόξου ἱερέως ἐν μικτοῖς γάμοις.

Ἐτέρα σοβαρὰ μελέτη ἐδημοσιεύθη περὶ ἱερολογίας μικτῶν γάμων ὑπὸ Σ. Θ. Λάσκαρη ἀκολουθού τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν³. Ὁ Λάσκαρης ἀναγράφει ὅτι ὁ νόμος τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης Μ. Ποτλῆ ΧΟΖ τῆς 10 Αὐγ. 1861 ὅστις καθόριζε ρητῶς τὴν ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως ἱερολογίαν κατηργήθη συνεπείᾳ ἐπεμβάσεως τῆς Γαλλίας, καὶ ἐκθέτων δια μακρῶν τοὺς ἰσχυρισμοὺς οὓς ἐστήριξεν εἰς τὸ πρωτόκολλον τοῦ Λονδίνου τοῦ 1830 ἀποφαίνεται ὅτι «οὐδαμῶς εἶναι δυνατόν εἰς τὴν λέξιν προνόμια τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας νὰ δοθῆ τὸσον εὐρεία ἔννοια ὥστε νὰ περιλάβῃ καὶ τὴν εὐλογίαν τῶν μικτῶν γάμων, ὅπερ θὰ ἐστρέφετο κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἧς οὐδέποτε ἀνεγνώρισεν εἰς τοὺς λατίνους ἱερεῖς δικαίωμα νὰ δεσμεύσῃ διὰ γάμου τὰ τέκνα αὐτῆς, θὰ ἦτο δὲ τοῦτο καὶ ἐπέμβασις εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ κράτους καὶ μόνον προνόμιον ὑπάρχει ἢ ἀναγνώρισις τῶν ὑπὸ λατίνου ἱερέως τελομένου γάμου ὅταν ἀμφότεροι ἀνήκουν εἰς τὸ λατινικὸν δόγμα».

Ἐν συμπεράσματι ὁ συγγραφεὺς φρονεῖ ὅτι ὁ νόμος ΧηΣΤ τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1861 καίτοι κα-

τήρησε τὸν νόμον ΧΟΖ τῆς 10 Αὐγ. 1861 ὅσοις ρητῶς ὀρίζει ἱερολογίαν ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως, ἐτούτοις καὶ οὗτος «ἀπαιτεῖ ἱεροτελεσίαν ὀρθοδόξου ἱερέως» ὅτι «διὰ πρακτικὸν λόγον θὰ ἔπρεπε νὰ κηρύξωμεν τοὺς μικτοὺς γάμους ἐγκύρους εὐλογηθέντας ὑπὸ ὀρθοδόξου ἢ λατίνου ἱερέως» ὅτι δὲ «ὀπευδήποτε νῦν τελούμενος μικτὸς γάμος ὀρθοδόξου καὶ λατίνου ἐὰν πρόκειται περὶ Ἑλλήνων ὑπηρεσοῦν δεόν νὰ εὐλογηθῆ ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως ἄλλως ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν εἶναι ἄκυρος».

Δυσχέρεια ἐτέρα παρουσιάζεται κατὰ πόσον ὀρθόδοξο. Ἐπίσκοπος δύναται νὰ λύσῃ μικτὸν γάμον εὐλογηθέντα ὑπὸ λατίνου ἱερέως μετὰ τελεσιδικον τῶν δικαστηρίων ἀπόφισιν ἢ κατὰ πόσον θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκδώσῃ ἀδειαν ἐφ' ὅσον το δυτικὸν πρόσωπον ἦτο πολίτη ὡς δεξυγμένον, τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐχούσης τὸ ἀδιάλυτον τοῦ γάμου. Περὶ τούτου ὑπάρχει διχογνωμία τῶν νομομαθῶν ἀποφατικῶς καὶ καταφατικῶς ἀποφανθέντων⁴. Τέλος γάμος μικτὸς ἐν ἀλλοδαπῇ τελούμενος δεόν νὰ ἱερολογηθῆ ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως ῥητῆς οὐσίας τῆς διατάξεως τοῦ νόμου ἵνα εἶναι ἐγκυρος⁵.

Πρὸς καλητέραν κατανόησιν τοῦ νόμου ΧΟΖ τῆς 10 Αὐγ. 1861 ῥητῶς ὀρίζοντος ἱερολογίαν ὀρθοδόξου ἱερέως ἐν μικτοῖς γάμοις καὶ τοῦ καταργησαντος τοῦτον νόμου ΧηΣΤ τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1861 ἀσαφῶς ὀρίσαντος ὅτι δεόν ἐν μικτοῖς γάμοις νὰ τηρηθῶσι τὰ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὀριζόμενα, παραθέτομεν ἀμφοτέρω τὰ κείμενα τῶν νόμων Ἐργάτης τούτων ἦτο ὡς Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὁ οἰαπρεπὴς Κανονολόγος καὶ καθηγητὴς τοῦ Ἐκκλησι. δικαίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ αἰοιδίμος Μιχ. Ποτλῆς⁶. Ὁ αἰοιδίμος Ποτλῆς εἰσηγοῦμενος εἰς τὴν Βουλὴν τὸν δευτερον νόμον εἶπε τα ἐξῆς: «Πρὸ τοῦ νόμου τῆς 15 Αὐγούστου 1861 ὑπῆρχε γενικὴ ἰδέα ὅτι οἱ μικτοὶ γάμοι δὲν ἐπιτρέπονται κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν. Ἐθεωρήθη δ' ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπιτραπῶσι καὶ οὕτω προέκυψεν ὁ νόμος τῆς 15 Αὐγούστου. Ἐπειδὴ ὁμοῦς παρεπονέθησαν τινὲς ἀρχιερεῖς ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ κυρωθῆ ὁ νόμος ἢ Κυβερνησις ἀνευ συμπράξεως τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δὲ δυτικοὶ παρεπονέθησαν ὅτι αὐτοὶ μόνον ἐπιβαρύνονται, ἢ Κυβερνησις ἐκρινεν ὅτι πάντα ταῦτα θεραπεύονται ἐὰν ἀφεθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ὀρίσῃ ὅτι αὕτη θέλει, τὸ ὅποσον νὰ παρακολουθῆσῃ ἢ Πολιτεία τοῦτο ὀρίζει τὸ νέον νομοσχέδιον δι' οὗ ἀναγνωρίζεται ἢ Πολιτεία τὸ κατ' αὐτὴν τοὺς μικτοὺς γάμους, ἀφίει δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ὀρίσῃ τὰς λεπτομέρειας καὶ ὡς δύναται νὰ συναφθῶσιν. Ἐν σιωπῇ ἢ Ἐκκλησία, τότε τὰ πρῶτα μενοῦν ὡς εἶχον πρὸ τοῦ νόμου τῆς 10ης Αὐγούστου ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων, οἵτινες οὐ μόνον τοὺς ὑπὸ δυτικοῦ ἱερέως,

1. Θέμις Γ', 1892, σελ. 659.

2. Θέμις τόμος ΙΖ σελ. 144.

3. πρὸβλ. Θέμις ΛΑ 1921 σελ. 509.

1. πρὸβλ. Κουντουριώτου Πανδέκται τόμος 4 Σελ. 37.

2. Ἀστικ. νόμος 1836 ἄρθ. 4.

3. πρὸβλ. Περὶ Μ. Ποτλῆ ἡμετέραν διατριβὴν ἐν Ἱεροσολιμίῳ Βόλου 1907 ἄριθ. 9.

ἄλλ' ἐν γένει δὲν ἀναγνωρίζουν τοὺς μικτοὺς γάμους».

Ὁ Νόμος ΧΟΖ τῆς 10ης Αὐγούστου 1861 ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἄρθρον 1ον. Ὁ γάμος μεταξύ προσώπων ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ πῶς τῶν εἰς τὰς λοιπὰς χριστιανικὰς θρησκείας ἀνηκόντων ἔχει κύρος εἰάν τελεσθῇ αὐτὸν ἱερεὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τηρηθῶσι δὲ ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα καὶ δοθῆ ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου μελλονόμενου δια χειραφίας ὑπόσχεσις ἐνώπιον τοῦ Εἰσηγητοῦ τοῦ τόπου τῆς τελέσεως τοῦ γάμου ὅτι τὰ ἐκ τοῦ γάμου τούτου τέκνα θάβουσι ἀνατραφῆ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Θρησκείαν. Περὶ τῆς ὑποσχέσεως ταύτης συντάσσεται ἐκθεσις ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ καὶ υπογράφεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Γραμματέως καὶ τοῦ ὑποσχομένου μελλονόμενου. Ἡ παράβασις τῆς ὑποσχέσεως ταύτης τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρον 270 τοῦ ποιν. Νόμου. Ὡς παράβασις τῆς ὑποχρέσεως λογίζεται καὶ εἰάν ἄνα βάλῃ ὁ ἑτεροδόξος τὴν βάπτισιν τοῦ τέκνου του ἐπὶ πλεόν τοῦ ἔτους.

Ἡ πρὸς σύναψιν τοῦ γάμου ἀδεία δὲν ἐκδίδεται ἀνεὺ τῆς ἀνω ὑποσχέσεως. Μὴ δοθείσης τῆς ὑποσχέσεως ταύτης ἡ ἀκυρότης τοιοῦτου γάμου δύναται νὰ προταθῆ παρὰ παντὸς ἔχοντος συμφέρον καὶ τοῦ Εἰσαγγελέως.

Ἄρθρον 2ον. Ἐάν πρόκειται νὰ συναφθῆ γάμος τοιοῦτος ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ ἢ διὰ χειραφίας ὑπόσχεσις δίδεται ἐνώπιον τοῦ ἀμοδίου Προξένου τῆς Ἑλλάδος ὅστις συντάσσει περὶ αὐτῆς ἐκθεσιν, ἢ δὲ ὑπόσχεσις θεωρεῖται δοθῆ ἴσα ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρον 3ον. Οἱ μέχοι τοῦδε γενόμενοι μικτοὶ γάμοι οἱ τελεσθέντες δι' ἱερέως τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνεὺ ἀδείας Ἀρχιερέως λογίζονται ἔγκυροι».

Ὁ νόμος Χ-ΣΤ τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1861 ἔχει οὕτω:

Ἄρθρον 1ον. Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς χριστιανούς τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος νὰ συνάπτωσι γάμους μετὰ χριστιανῶν ἄλλου δόγματος τηροῦντες τὰ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὀριζόμενα.

Ἄρθρον 2ον. Πᾶσα προγενεστέρα περὶ μικτῶν γάμων διάταξις καταργεῖται.

Ἄρθρον 3ον. Οἱ μέχρι σήμερον συναφθέντες μικτοὶ γάμοι λογίζονται ἔγκυροι».

Ἐσχάτως ἐξεδόθησαν δύο ἀντίθετοι ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Π., ἡ μὲν τοῦ Α' τμήματος ὑπ' ἀριθ. 210 (1931) πρὸς ἔγκυρον γάμον θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὴν ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως ἱερολογία, ἢ δὲ τοῦ Β' τμήματος ὑπ' ἀριθ. 39 (1931) θεωρεῖ ἀδιάφορον διὰ τὴν ἔγκυρότητα τοῦτο¹. Ἡ ὀλομέλεια ὅμως τοῦ Ἀρ. Π. διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 280 (1932) ἀποφάσεως τῆς ἔλυσεν ὀριστικῶς τὸ ζήτημα ἀποφανθεῖσα

ὅτι δι' ἔγκυρον γάμον μικτὸν ἀπαραίτητος ἀπαιτεῖται ἱερολογία ὀρθοδόξου ἱερέως.

Ὡς πρὸς τὴν ἀπὸ καθέδρας διδασκαλίαν, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ οὗτοι διχωνιμοῦσι διὰ τὴν ἐν μικτοῖς γάμοις ἱερολογίαν. Ὁ ἀοίδιμος Ἀ. Κρασσὸς θητικῶς ἀποφαινεται ὅτι ὁ γάμος εἶναι ἔγκυρος ἀδιάφορος ἐν ἡθολογίᾳ ὑπὸ ὀρθοδόξου ἢ λαϊκοῦ ἱερέως. Τοῦτο φρονεῖ καὶ ὁ ἐν 5ῃ ἐκδόσει ἀναθεωρητὰς τοῦ Οἰκογενειακὸν Δίκαιον Κρασσὸς Χ. Ποάστιας². Ἐνῶ ὁ Καλλιγᾶς³, ὁ Παπαρηγόπουλος⁴ καὶ ὁ Μουφερράτος ὁδὸς με ἐνδοιασμούς τινάς⁵, ἀποφαίνονται ὡς ἄκυρον τοῦτον.

Αἱ ἀμφιταλαντεύσεις ὡς πρὸς τὴν ἀδείαν τοῦ γάμου, ἂν ἢ ὑπ' ἀριθ. 805 ἀπὸ 31 Μαρτίου 1834 ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Συνόδου διότι ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ἔχη ἢ ὄχι ἰσχὴν νόμου⁶, ἔπλευσαν ἤδη κατ' ὅσον ὁ νόμος 3222 τῆς 28 Αὐγούστου 1924 δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα εἰς τὸν γάμον ἂν δὲν προεξεδόθη ἐπισκοπὴ ἀδεία⁷.

Μάλιστα ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας Ἐδσταθίος εἶχετο γνώμη: ὅτι αἱ δύο ἐγκύκλιοι τῆς Ἱ. Συνόδου περὶ ἀδείας γάμου, ἡ μὲν ἀπὸ 31 Μαρτίου 1834 ἀριθ. 805 ὀρίζουσα ποινὴν τριμήνου ἀργίας, ἡ δὲ ἀπὸ 2 Ἀπριλίου 1835 ἀριθ. 2124 ὀρίζουσα καθάρισιν εἰς τὸν ἱερέα τὸν εὐλογῆσαντα γάμον ἀνεὺ ἐπισκοπικῆς ἀδείας, εἶναι ἀντικανονικαί, τοῦ ἱερέως διὰ τῆς χειροτονίας λαμβάνοντος δικαίωμα εἶνα τελεῖ τὰ μυστήρια πλὴν τῆς Ἱεροσύνης⁸.

Κατόπιν τούτων ἢ κατ' εἰσήγησιν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου τῆς Ἱεραῆς Συνόδου Ἀρχιεπισκόπου

1. Πρὸβλ. ἐνθ. ἄνωτ.
2. πρὸβλ. ἐνθ. ἄνωτ.
3. πρὸβλ. Ἐφημ. Δίκ. παράγρ. 34
4. πρὸβλ. Οἰκ. Δίκ. ἀποφ. 33
5. πρὸβλ. Οἰκ. Δίκ. Ἀθ. 1914 σελ. 51, 52.
6. Πρὸβλ. Κ. Γ. Δουβουνιάτου Νομοκανονικαὶ Μελέται Ἀθ. 1917 σελ. 2.

7. Ὁ Ἀσπασίης ἀναγράφει ὅτι ἐν τῇ Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη ἢ ἀπὸ 2 Ἀπριλίου 1835 (Θέμις Δσ 1921 σελ. 578), ἐνθ ὡς ἀναφέρει ὁ Στ. Γιαννοπούλος ἐν Συλλογῇ Ἐγκυκλιῶν Ἱεραῆς Συνόδου Ἀθ. 1901 σελ. 454 ὑποσ. εἰς τὴν Ἐφημ. τ.ς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη ἢ πρώτη ἐγκύκλιος ὑπ' ἀριθ. 805 ἀπὸ 31 Μαρτίου 1834 ἢ τις εἶχε καὶ ἰσχὴν νόμου ἐκ τούτου. Ἐσφαλμένως ἰσχυρίζεται τοῦτο καὶ ἡ μειοψηφία τῆς ἀνω ἀποφάσεως (1903) τοῦ Ἐφετ. Ἀθηνῶν.

8. Πρὸ τούτου ἡ ἐπικρατούσα νομολογία ἦτο ὅτι ὁ ἀνεὺ ἐπισκοπικῆς ἀδείας γάμος ἦτο ἄκυρος. Ἀπότασις τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν (ἀρ. 2427 τοῦ 1914) ἐθεώρη τὸν γάμον ἔγκυρον καὶ ἀνεὺ ἐπισκ. ἀδείας, ἦν ὅμως ἀνεκάλυψε τὸ Ἐφετεῖον (ἀρ. 137 τοῦ 1916) θεωρήσαν τοῦτον ἄκυρον (Θέμις ΚΗ σελ. 152). Ἴδε καὶ γνωμοδότησιν ὑπερ τοῦ ἐγκύρου Ἀ. Βαρβέτσου (Θέμις Κς' 1916 σελ. 310).

9. Πρὸβλ. Ἐδσταθίου Κερκύρας ἐν Δικαστ. Ἐφημερίδι Κερκύρας 1889 ἀριθ. 18, Στ. Γιαννοπούλου ἐνθ. ἄνωτ. σελ. 454, 458, καὶ τὸ ἐμὸν περὶ Γάμου δημοσίευμα ἐν Ἀναπλάσει 1907 ἀριθ. 41—42.

1. Πρὸβλ. Πρακτικὰ Βουλῆς Β' Συνόδου Ζ' περιόδου σελ. 150—158 ἔτους 1861
2. Πρὸβλ. Ἐφημερίς Κυβερν. 18 Αὐγούστου 1861 ἀρ. 41 καὶ 23 8)βρίου 1861 ἀρ. 64.
3. Θέμις τόμ. ΜΒ, σελ. 542—543 καὶ τόμ. ΜΓ, σελ. 33.

Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου ἀποφασίς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅτι οἱ μικτοὶ γάμοι εἶναι ἔγκυροι μόνον ἐφ' ὅσον ἠυλογήθησαν παρθοδόξου ἱερέως εἶναι σύμφωνος μετὰ τὰς περισσοτέρας τῶν νομοθετῶν γνώμας καὶ διὰ τοῦ πολλοῦ ἐκείνου Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου Δημοσθένους Τζιβινοπούλου, τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς σένταξιν Ἀστικῶν Κώδικος καὶ τέλος τῆς τελευταίας ἀποφάσεως τῆς ἑλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου (1932).

Ἐν Κορδίτῃ.

Τὸ ὉΣΣΛΑΜΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΥΝΑΤΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΙΕΖΕΚΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ἘΝ ΡΩΣΙΑ ΕΚΚΛΗΣ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Πρῶτον μεταξὺ τῶν ζητημάτων, ἀνα προκείται ἢ ἀπασχολήσωσι τὴν ὀψέποτε συγκροτηθεῖσαν Πρὸσύνωδον, ἔχει ὀρασθῆ «τὸ ζήτημα τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας». Ἡ σπουδαίτης τοῦ ζητήματος τούτου, ἀντιόδηλος καὶ ἀφ' ἐνιότης ἐμφανής, ἐτονίσθη ἐπαρκῶς καὶ ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς¹. Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις ἐν τούτοις, τὰς γενομένας εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας, μάλιστα τὰς ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Σλαβικῶν ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τῆς Πολωνικῆς, παρατηροῦνται ἀνακρίβειαι καὶ ἑλλειψίς πληροφοριῶν προκαλοῦσαι τὴν ἀπορίαν, μολοντοὶ οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι δὲν φαίνονται νὰ εἶνε ξένοι πρὸς τὰ γεγονότα, οὐδὲ ἀγχετοὶ πρὸς τὰ ἐν τῇ Ρωσικῇ ἐκκλησίᾳ πρόσωπα καὶ πράγματα. Ἡ ὑποκειμενικότης ὁμοῦ καὶ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, μεθ' ὧν παρηκολούθησαν αὐτὰ, ἐπηρεάσει, φαίνεται, τὴν ψυχραιμίαν τῆς κρίσεως μέχρι σημείου ὥστε αὐτοὶ οἱ ἐκ τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας προσερχόμενοι Πολωνοὶ ἀντιπρόσωποι νὰ παρουσιάζωνται ἐκ πρώτης ὄψεως ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων πληροφρονημένοι². Ἄλλ' ὅτι, προκειμένου νὰ ἐξενεχθῆ ὑπὸ τῆς Προσυνόδου κρίσις ἐπὶ τῶν ἐν Ρωσίᾳ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ νὰ προτιθῶσι μέτρα πρὸς τακτοποίησιν αὐτῶν, καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ ἀκριβὴς κατὰ τὸ δυνατόν γνώσις τῶν ἐκεῖ σημειωθέντων γεγονότων κατὰ τὴν ἄλλη λουχίαν αὐτῶν, μὴ εἶς ἀνάγκη καὶ νὰ εἴπωμεν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἴσως δὲν θὰ ἦτο πάντῃ ἄχρηστος ἡ δημοσίευσις τῶν πρὸς ἴδιαν ἡμῶν γρηθῆναι κατὰ τὴν μελέτην τοῦ ὅλου ζητήματος κρατηθεισῶν σημειώσεων, αἵτινες χωρὶς νὰ ἐμφανίζωνται μετὰ τῆς

1 Ἰδὲ συνεδριάσεις Δ, Ε, ΣΤ, Ζ, τῆς Προκατ. ἐπιτροπῆς ἀριθμ. Ὁροῦς ἐν Πρακτικοῖς σελ. 75—13.

2 Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐν τῇ Προκαταρκτικῇ ἐπιτροπῇ διαμειφθέντων παρατηρήσῃ, ὅτι «ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν ἀυτοκεφάλων ἐκκλησιῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας δὲν φαίνονται νὰ ἔχουσι πολλὰ γνώσιν τῶν ρωσικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων (ne semblent pas être fort au courant des affaires ecclésiastiques russes) καὶ ὅτι ἀκόμη καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἀπλᾶ ἀντικειμενικὰ γεγονότα ὑπάρχει ἑλλειψίς πληροφοριῶν ἐνίοτε καταπληκτικῆς» (Hiéromoine David et Pierre, L'Église Russe et les Églises Orthodoxes autocephales en Irénicon Tom. IX, 1932 σελ. 56).

ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς καὶ λεπτομεροῦς ιστορικῆς ἐρεῦνης τῶν ρωσικῶν πραγμάτων, δι' ἣν οὔτε τὰ μέτρα ἔχουμεν, οὔτε ἐπαρκῶς παρεσκευασμένοι εἰμεθα, ἀναφέρονται εἰς τὰ κύρια καὶ οὐσιασθῆ γεγονότα, καὶ δι' εἰς ἐκείνα μόνον, ἅτινα θὰ διηκρόλυνον τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱερῶν κανόνων κατανοήσῃ τῶν ἐδθινῶν τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ρωσίᾳ ἐκκλησ. καταστάσεως.

Ἡ ΑΝΔΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΡΩΣΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν Ρωσίᾳ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ὀραται νὰ ὀρασθῆ ἡ ἀνδροσύς τοῦ ὑπὸ τοῦ Μ. Πέτρου καταργηθέντος Ρωσικοῦ πατριαρχείου. Ἡ πρὸς ἀνδροσίαν τοῦ πατριαρχείου τούτου κλησις εἶχεν ἐκδηλωθῆ ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ πολλοῦ, ἐπισήμως δὲ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἀπὸ 12 Δεκεμβρίου 1904 οὐκασιῶ Νικολάου τοῦ Β', δι' οὗ περιέχοντο ἐπαγγελίαι μεταρρυθμίσεων ἐφ' ὅλων τῶν κλάδων τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ οὐκασιῶ τούτου ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας τρία ὑπομνήματα¹, ἀποδεξαμένη δ' αὐτὰ τὰ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τούτοις προτεινόμενα ὑπέβαλε τῷ αὐτοκράτῳ δι' ἐγγράφου ἀπὸ 11 Νοεμβρίου 1905 τὰς σκέψεις αὐτῆς, προτείνουσα τὴν ἀνδροσίαν μὲν τοῦ ρωσικοῦ πατριαρχείου, τὴν σύγκλησιν δὲ τοπικῆς συνόδου πρὸς ρυθμίσιν τῶν ἐκκλησιασ. πραγμάτων. Τοῦ αὐτοκράτορος, διὰ τῆς ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου 1906 ἰδιοχειροῦ ἐπιστολῆς του, ἐξουσιοδοτήσαντος τὸν Πετροπόλεως Ἀντωνίου, ἕνα μετὰ τοῦ Μόσχας Βλαδιμηροῦ καὶ τοῦ Κιέβου Φλαβιανῶν ὀρίσασιν τὸν ὅρον τῆς συγκροτήσεως τῆς τοπικῆς Συνόδου, ἡ Ἱ. Σύνοδος κατήχησε προσυνωδικὴν ἐπιτροπὴν, ἣς συντέλεσσαι τὴν πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ ἔργου τῆς τοπικῆς συνόδου ἀποστολήν αὐτῆς καθώρισε τὰ ὑπὸ ταύτης συζητηθησόμενα θέματα, ἀποκλείσασα ἐκ τοῦ καταλόγου αὐτῶν τὰς ἐπὶ τοῦ κλήρου Μόσχας καὶ Πετροπόλεως γενομένας προτάσεις περὶ γάμου τῶν ἐπισκόπων, δευτερογαμίας τῶν κληρικῶν, ὀβολολῆς τοῦ κληρικοῦ ἐνδύματος ἕκτος τοῦ κοῦ, ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκκλησ. ἀκολουθιῶν κλπ. Καίτοι δ' ὁ αὐτοκράτωρ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1907 ἐπαύρῃσεν 14 κεφάλαια, ἐφ' ὧν θὰ ἐνησχολεῖτο ἡ τοπικὴ σύνοδος, ἐν ταῖς τῆς σύγκλησις τῆς τελευταίας ταύτης ἀνεβάλετο διαρκῶς². Ἐπὶ πρὸς νὰ καταλυθῆ τὸ αὐτοκρατορικὸν καθεστῶς, ἕνα καταστῆ ἐφικτὴ ἡ συγκροτήσις αὐτῆς.

Πράγματι μόλις ἐτῆ 15ῃ ἡμέρᾳ Αὐγούστου μηνός

1. Το ἐν ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Πετροπόλεως Ἀντωνίου, τὸ ἕτερον ὑπὸ τῶν προκρίτων τοῦ ἐν Πετροπόλει ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ τὸ τρίτον ὑπὸ τοῦ κομητῆ Βίτε.

2 Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη διηρέθη εἰς ὅσας ὑποεπιτροπὰς, αἵτινες συνεδρίαζον ἕως καὶ ἰδίαν κλήσιν καὶ ἄλλοτε πᾶσαι ὁμοῦ. Κατὰ δευτερίαν δὲ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ρωσίας τὰ πρακτικὰ τῶν ὑποεπιτροπῶν ταυτῶν ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1906 εἰς τούτους τόσους τόσους (M. D' Heuldrny et A. Deubner ἐν Orientaba Christ. tom. XXXI. Evéques russes en exil σελ. 239).

3. Φιλαρέτου Βαφείδου, Ἐκκλ. Ἱστορία Τομ. Γ', μέρος Β' ἐν Ἀλεξανδροῖς 1928 σελ. 481. Περὶ καὶ Ἐκκλησιαστικ. Ἀλήθειαν τομ. Κε' σελ. 570 καὶ 585 καὶ ΚΖ, 486, 488—486, 519 καὶ 525.

τοῦ 1917 ἰωτηρίου ἔτους συνακλήθη ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ πόλει Μόσχα προσκλήθει τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως συνόδου τοπικῆ Ἱ. Σύνοδος τῆς ὀρθοδόξου ῥωσικῆς ἐκκλησίας. Μεγάλη δ' ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ πάντων τῶν πιστῶν τέκνων τῆς ῥωσικῆς ἐκκλησίας ἀξιοθέτων θεάσασθαι τὴν θανατοῦσαν συνέλευσιν θεοφόρων ἱεραρχῶν, εὐλαβεστάτων κληρικῶν, ταπεινῶν μοναχῶν καὶ πεφαισμένων τῆν διάνοιαν καὶ τὴν βουλήν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκ πάντων τῶν ὁρίων τῆς εὐρείας ῥωσικῆς ἐπικρατίας παρεγένοντο πρὸς διαυθέτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ διὰ τῶν πράξεων αὐτῶν ἀποκατέστησαν τὴν διακοπεῖσαν ἐπὶ διάστημα πλείον τῶν διακοσιῶν ἐτῶν συνοδικήν τάξιν ἐν τῇ διοργανώσει τῆς ῥωσικῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἐπὶ διάστημα πλείον τοῦ ἡμίσεος ἔτους συνετελεῖτο ἐπὶ τῆς Ἱ. Συνόδου ταύτης ὁ πολυδυσχερὴς ἀθλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοργανώσεως καὶ ὁ Κύριος ἠλόγησε διὰ τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τὰς δημοουργικὰς αὐτῆς πράξεις¹. Οἱ ἐν τῇ συνόδῳ παρακλιθέντες ὑπερέβαινον τοὺς τετρακοσίους ἐκλεγεμένους ἀντιπροσώπους κλήρου τε καὶ λαοῦ (τῶν ἐνοριῶν), ἐν οἷς πολλοὶ ἐπιστήμονες καθηγηταὶ Πανεπιστημίων καὶ θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν².

Τὴν ἀνίδρυσιν τοῦ ῥωσικοῦ πατριαρχείου εἰσηγήθη εἰς τὴν τοπικὴν σύνοδον τοῦ 1917 μικρὰ ὄμας κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ὧν προΐστατο ὁ τότε μητροπολίτης Χαρκόβου Ἀντώνιος, (ὁ προΐστάμενος ἤδη τῆς ἐν Κάρλοβιτς συνόδου τῶν Ῥώσων ἀποδήμων), ἐπολέμησιν ὅμως αὐτὴν σφοδρῶς οἱ ἄκως φιλελεύθεροι, ἰδίᾳ δὲ πλείστοι ἐκ τῶν καθηγητῶν τῶν θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν. Ἐν τέλει ὅμως ἐδημιουργήθησαν

τοιοῦτοι ψυχολογικοὶ ὄροι ὑπὸ τῶν ἐκτυλισσομένων τότε ἐν Ῥωσίᾳ πολιτικῶν γεγονότων, ὥστε ἐγένετο σχεδὸν ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ ἡ ἀνίδρυσιν τοῦ πατριαρχείου καὶ ἐν μᾶ τῶν πρώτων συνεδριάσεων τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, ἐν ἡμέραις ἐαυτοῦ σπαραγμῶν καὶ ἀλληλοκτονίας ἐν Μόσχᾳ διὰ μετὰ τῆς ψηφοφύρας, διακοπτομένης ὑπὸ τῶν ἀπὸ τὴν πόλιν κροτούντων τηλεβόλων, ἀνεδείχθησαν διὰ πλειοψηφίας τρεῖς ὑποψήφιοι, ἦτοι ὁ Χαρκόβου Ἀντώνιος συγκλητικός ψήφους 159, ὁ Μόσχας Τύχωνος συγκλητικός ψήφους 122 καὶ ὁ Νοβογροδόου Ἀρσένιος συγκλητικός ψήφους 113. «Οὕτω δὲ ἐτ' ὁ Νοεμβρίου μετὰ πανηγυρικὴν λειτουργίαν καὶ παρακλήσιν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ναφ τοῦ Σωτήρος ἐξελέγη ὡς θεοπρόβλητος πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσίας ὁ μητροπολίτης Τύχωνος³, ἐγκαθιδροθεῖς τῇ 21 Νοεμβρίου.

Κατὰ ταῦτα τὰ κεννοχρόντα ἑλατηρία ἐν τῇ ἀνιδρύσει τοῦ ῥωσικοῦ πατριαρχείου δὲν ὑπῆρξαν ἐκκλησιαστικὰ καὶ θρησκευτικὰ, ἀλλ' ἔθνηκα καὶ πολιτικὰ. Κατὰ φυσικὸν δὲ λόγον ὁ ὑπὸ τοιαύτας πολιτικὰς συνθήκας εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατριάρχου ἀναβιβαζόμενος ἐπὶ κεφαλῆς ποιμανούσης ἐκκλησίας, ἦτις ἀρχοῦνται: συνέδεσε τὸ διοικητικὸν τῆς σύστημα πρὸς τὸ τσαρικὸν καθεστῶς καὶ τοῦτου τὴν ἐξυτηρότησιν κυρίως ἐθισθεῖσα ἀπὸ κακῶς ἐννοουμένην ἀλληλεγγύην νὰ ἐπιδιώκη⁴. θὰ ἀπέβαιεν οὐ μόνον ἐκκλησιαστικὸς ἀρχὸν θάττον ἢ βράδιον ἀπόλυτος, ἀλλὰ καὶ ἐθνάρχης, ἀντιπροσωπεύον τὴν καταλυθεῖσαν δυνα-

1 Ἰδε μνημ. ἀναφορᾶν ἀρχιμ. Ἰακώβου ἐν Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ, τομ. ΑΖ ἀριθ. 12-13.

2 Λεοντοπόλεως Χριστοφόρου, Εἰσηγήσεις ὑποβληθεῖσα τῷ 1928 ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας (Ἐκκλησία τομ. ΣΤ σελ. 258). Τὴν συνείδησιν ταύτην τῶν Ῥώσων ἱεραρχῶν διερμηνεύει, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῆ, ἐν τῇ Προκαταρκτικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ ὁ ῥώσος Ἀρχιεπίσκοπος Πολωνίας Διονύσιος διὰ τῶν καταπέσει λόγων αὐτοῦ: «Ἡ ῥωσικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτῆς ἀναπτύξει ἐπαφ' ὀρμεῖτο διὰ τῶν ἱεραρχῶν αὐτῆς τῶν ὀθοδόξων ἀρχόντων αὐτῆς καὶ Τσαρῶν, καὶ ὅταν ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἁρμονία διελύθη, τότε ἤρξατο ἡ διάσπασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης. Καὶ ὅταν ἀποκατασταθῇ ἡ ἐκκλησία αὕτη μεταξὺ τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς ἐξουσίας, τότε εἶνε δυνατὴ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς» (Πρακτικὰ σελ. 89). Ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτικὴ δράσις τῆς ἐν Κάρλοβιτς συνόδου ἀποκηρυχθείσης ὑπὸ τοῦ Τύχωνος, ἐπειδὴ σὺν ἄλλοις προέβη καὶ εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἀπολυτὴν ἐπιτολήν περὶ καλιννορθώσεως τῆς δυναστείας τῶν Ῥωμαίων ἐν Ῥωσίᾳ, τὸ αὐτὸ μαρτυρεῖ. Τὰ περιστατικὰ, ὅφ' ἔ ἐλήφθη ὑπὸ τῆς ἐν Κάρλοβιτς συνόδου ἐν τῷ συνεδρῳ τῆς 17 30 Νοεμβρίου 1 21 ἡ ἀπόφασις περὶ ἀπολύσεως τῆς ἐγκυκλίου ταύτης ἴδε παρὰ Μ. Δ' Herbigny et A. Deubner ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 38 43 Κατ' αὐτὴν ἐπεισηφίσειεν ὁ Εὐλόγιος μετὰ 33 ἄλλων μελῶν τῆς συνόδου ἐξ ὧν 8 ἐπίσκοποι, 2 ἀρχιεπίσκοποι, 11 πρωτοπρεσβ., 1 ἱερομον. καὶ 13 λαϊκοί, τῆς πλειοψηφισίας μεριδος τοῦ Ἀντωνίου ἀποτελουμένης ἐκ 51 μελῶν ἐξ ὧν 8 ἐπίσκοποι, καὶ 2 ἀρχιεπίσκοποι, 4 ἀρχιεπίσκοποι καὶ 1 ἱερέως. Ἦτοι ἡ πλειοψηφία τοῦ κλήρου ἄνηκεν εἰς τὴν μερίδα τοῦ Εὐλογοῦ. Κατὰ τὴν ἐπιμαρτυρηθεῖσαν γνώμην τοῦ Ἀντωνίου: «Τὸ δυναστικὸν πρόβλημα δὲν εἶνε πολιτικόν, ἀλλὰ καθαρώς ἐκκλησιαστικόν (!). Ἀπομακρύνειν δ' αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀναγκάζειν τὰ ἐ κλήματι τὰ βασιλοκτόνα τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶνε προβλημα ἠθικόν. Συνεπῶς δευτέρτατα ἐκ τῆς ἐκκλησίας (!)».

1 Εἰρηνικὴ πατριάρχου Τύχωνος πρὸς τὸν Οἰκον. Πατριάρχον ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1918 Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείᾳ, τόμ. ΑΖ ἀριθ. 17 τῆς 15 Σεπτεμ. 1918.

2 Ἰδε Ἀναφορᾶν τοῦ ἀρχιμ. Ἰακώβου ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκ. Πατρ. ἐν Μόσχᾳ δημοσιευθεῖσαν ἐν Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ τόμ. ΑΖ ἀριθ. 12-13 τῆς 30 Ἰουνίου 1918. Ἐν αὐτῇ τονίζεται ὅτι «μετὰ μακρῶν προπαρασκευαστικῶν καὶ ποσοσυνοδικῶν ἐργασιῶν ἀρξασμένην περίσπου τῷ 1906, γενομένην ἐπὶ τοῦ καταλυθέντος ἤδη πολιτικοῦ καθεστώτος, εὐλόγον καὶ δυνατὸν ἐχοίθη νῦν διὰ τὸ γενικὸν καλὸν καὶ συμφέρον τῆς ἐσωτερικῆς ἀνορθώσεως καὶ διοικητικῆς διοργανώσεως τῆς Ῥωσικῆς ἐκκλησίας νὰ συνακλήθῃ μεγάλη τοπικὴ σύνοδος ἐν Μόσχᾳ». Τὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῶν λαϊκῶν καὶ λοιπῶν κληρικῶν ἐν τῇ Τοπικῇ συνόδῳ εἶχεν ἤδη συζητηθῆ ὑπὸ τῆς πρώτης ὑποεπιτροπῆς τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1906. ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν αὐτῆς τῆς 14 καὶ 16 Μαρτίου 1906. Καὶ ὑπὲρ μὲν τῆς ἀποδοχῆς ὡς μελῶν καὶ λαϊκῶν καὶ κατωτέρων κληρικῶν ἐν τῇ Τοπικῇ συνόδῳ εἶχε κηρυχθῆ ὁμοφώνως ἡ ὑποεπιτροπῆ, προέκυψε δὲ διαφωνία ἐν τῷ καθορισμῷ τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα θὰ εἶχον τὰ μέλη ταῦτα ἐν τῇ συνόδῳ. Ἡ πλειοψηφία τῶν τῆς ὑποεπιτροπῆς, ὅσον καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ὁλοκλήρου ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς γνώμης, καθ' ἣν τὰ μέλη ταῦτα εἶδει νὰ ἔχωσι μόνον συμβουλευτικὴν ψῆφον. Εἰς τὴν πλειοψηφίαν συγκατηρήθη καὶ ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος Βελονίας, μετέπειτα δὲ μητροπολίτης Κιόβου καὶ ἦδη πρόεδρος τῆς ἐν Κάρλοβιτς συνόδου Ἀντωνίου. Εἰς τὴν σύνοδον ἐν τούτῳ τοῦ 1917 τὰ μέλη ταῦτα ἐκηρύχθησαν ἰσοψηφᾶ πρὸς τοὺς ἐπίσκοπους, καὶ μόνον ὅσοις ἡ σύνοδος ἀπεφ' ἵνετο ἐπὶ ζητημάτων τινος πίστεως ἢ τελετουργικῶν ἢ θεμελιώδους τῆς ἐκκλ. εὐταξίας, οἱ ἐπίσκοποι συνεργούμενοι εὐθὺς εἰς ἰδίαν σύνοδον ἐδικαιούοντο νὰ ἀπορρίψωσιν ἢ ἐπεκθροῦν τοῦτο (D' Herbigny et Deubner ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 244).

στειάν και ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ συγκεντρῶν τὴν πρὸς τὴν ὑπάτην ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ και τὴν πρὸς τὴν ἀπόλυτον μιν κρατοῦσαν προσήλωσιν και ἀφοσίωσιν τοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀώρου εἶσετι διὰ τὰς δημοκρατικὰς ἐλευθερίας ρωσικοῦ λαοῦ. Οὕτως ἐδημιουργεῖτο ἀντίπαλος ἐξουσία τῆς ριζοστασιακῶς ἐλθροθετήσεως ἐπα αστάσεως τῶν Σοβέτ και ὠθηῦντο τὰ πράγματα και ὑπ' αὐτῆς τῆς συ ὁδοῦ, δι' αὐτῆς και μόνῃς τῆς ἁ ιδρύσεως τοῦ πατριαρχεῖου, εἰς σύγκρουσιν πολιτείας και ἐκκλησίας. Ἐξ ἐτέρου ἀσυναίσθητως και παρὰ πᾶσιν ἐλπίδα διεμορφουτο και ἐκκλησιαστικὸν πολιτεύμα ἄκρως ἀπολυταρχικόν. Λέγομεν δὲ ἀσυναίσθητως και παρὰ πᾶσιν ἐλπίδα, διότι ἡ μὲν ἐπανίδρυσις τοῦ πατριαρχεῖου ἐπεζητεῖτο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ καταλυθέντος πολιτικοῦ καθεστώτος ἐπὶ κατοχυρώσει και κατασφαλίσσει τῆς εἰς σκίαν περιπεσοῦσης ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατ. καθεστώτος συνοδικῆς ἐξουσίας, ἡ δὲ συγκρότησις τῆς ἐπανιδρύσεως τοῦ πατριαρχεῖου Τοπικῆς συνόδου μετὰ συμμετοχῆς προσβιέσεων και λαϊκῶν ἔμαρ ὑφει προφανῶς τὴν ἐπικράτησιν τάσεων φι ελευθέρων. Ἡ ἐγκαθίδρυσις δ' ἄλλως τε παρὰ τῷ πατριαρχεῖῳ τούτῳ μὲν διαρκούσῃ Ἱ. Συνόδου ἐκ 13 ἐν συνῶλῳ Ἱεραρχῶν, τοῦτο δὲ ἀνωτάτου ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου μικτοῦ δεκάεξαμελοῦς (ἔξ ἐπισκόπων, κληρικῶν και λαϊκῶν) ἐπιτροπῶν συμφέσταται, ὅτι ἡ Τοπικὴ σύνοδος τοῦ 1917 κατ' οὐδένα λόγον ἐνόει, ἵνα ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησία ἐξουσία συγκεντρωθῆ εἰς χεῖρας ἐνός προσώπου.

Και ὁ μὲν ἐθνικὸς και πολιτικὸς χαρακτήρ τῆς ἐγκαθιδρυσίσεως νέας πατριαρχικῆς ἐξουσίας ἐξεδηλώθη ἐνωρίτατα ἐνθεν μὲν ἐν τῷ ἀναθεματισμῷ, τὸν ὅποιον ὁ Τύχων ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς συνόδου ἐξεσφενδόνισε τῷ 1917 κατὰ τῆς συμβολικῆς ἀρχῆς και πάντων τῶν μετ' αὐτῆς ἐπικοινωνούντων¹, ἐνθεν δὲ ἐν τῇ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1918 δημοσιευθείσῃ ἐπιστολῇ του, δι' ἣς ὁ Τύχων κατέκρινε τὴν συνθηκὴν Μπρέστ-Λιτόβσκ, και ἐν τῇ κατ' Οκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπὶ τῇ ἐπετίῳ τῆς Μιλοσβεβικῆς κυβερνήσεως ἐτέρῳ τοιαύτῃ, ἐν τῇ ὁποίᾳ «ἀπέτεινε εἰς τοὺς Μπλοσβεβίκοις *πικροτάτους και ἀσπρηροτάτους λόγους*»². Τὸ δὲ ἀπολυταρχικόν και ἡ μοναρχικὴ μορφή και ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ πολιτεύματι ἐξεδηλώθη, ὅτε ὑπὸ τοῦ πατριαρχεῖου Τύχωνος ἀπεφεύχθη ἡ σύγκλησις τῆς δευτέρας τοπικῆς πανρωσικῆς συνόδου, ἣ τις εἶχεν ὀρισθῆ ὑπὸ τῆς πρώτης νὰ λάβῃ χώραν τῷ 1921, συγχρόνως δὲ διελύθησαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1921) τὰ δύο παρ' αὐτῷ Σώματα (ἡ Ἱ. Σύνοδος και τὸ ἀνωτάτον Ἐκκ. συμβ. νλιον), ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἰσχὺς τῆς ἐντολῆς, τῆς δοθείσης ὑπὸ τῆς πρώτης Τοπικῆς συ ὁδοῦ, ἐξετείνετο μόνον μέχρι τοῦ ἔτους τούτου και ἀπαξ αὐτὴ ἠρόνησε. τὰ μέλη τῶν σωμάτων τούτων δὲν ἠδύναντο νὰ συμμετέχωσιν ἐν τῇ διοικήσει Ἀντι τῶν σωμάτων τούτων ὁ Τύχων κατήρτισε σύνοδον συγκειμένην ἐκ

1. Κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ πρωθυερέως Βεδένσκη ἀναπτυχθέν κατηγορητήριον τῇ 3 Μαΐου 1923 ἐνώπιον τῆς καθαιρεσῆσεως τὸν Τύχωνα Τοπικῆς συνόδου τῆς Ζόιτης ἐκκλησίας. Διὸ και ἡ σύνοδος αὐτὴ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς καταδίκης τοῦ Τύχωνος ἦρε τὸν κατὰ τῶν Σ. βέτ ἀφορισμόν.

2. Ἀρχιεπισκόπου Μίνσκης και Τουρόβης Γεωργίου ἀρθρον ἐν Ἐκκλ.σ. Ἀληθεία Τομ. ΑΘ, ἀριθ. 17.

τριῶν ἀρχιεπισκόπων εἶτα δὲ ἐκ τριῶν μητροπολιτῶν, ἧτις ἤντιαι τὸ κύρος αὐτῆς ἐκ τῆς προσωπικῆς προσκλήσεως τοῦ πατριαρχεῖου¹.

Και εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι προσβλήθη ὑπὸ τῶν Τυχωνικῶν ἡ δικαιολογία, ὅτι ἡ σύγκλησις τῆς τε δευτέρας Τοπικῆς συνόδου και ἡ κανονικὴ λειτουργία τῶν ἐτέρων δύο σωμάτων παρεμποδίζετο ὑπὸ τῶν Σ. βέτ, ὑπάρχουσιν ὁμοως και οἱ βιοσίμως ὑποστηρίζοντες, ὅτι εἰς τὴν μεταίωσιν τῆς συγκλήσεως τῆς Β' τοπικῆς συνόδου ἰσχυράσθη και αὐτὸς ὁ Τύχων, ὅταν ἐπληροφορήθη, ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν ἐνοριακῶν ἀντιπροσώπων ἐδεῖνον ἐλευθεριαζούσας τάσεις Ἐν πάτῃ περιπτώσει τὸ ἀπολυταρχικόν και μοναρχικόν τοῦ ἐκκλησιαστικῆς πολιτεύματος ὑπὸ τὸ πατριαρχικόν καθεστώσ μαρτυροῖ μὲν και αὐτὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πολωνίας, ἐν οἷς ἐδήλωσεν ἐν τῇ Προκαταρκτικῇ Ἐπιτροπῇ², ἐμφανίζεται δὲ σαφέστατα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, καθ' αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Πέτρου και τοῦ Σεργίου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τύχωνος διοικεῖται ἡ Τυχωνικὴ μερίς, περιῶν ἰδὰ ὁμιλήσωμεν κατωτέρω ἐκτείνως.

Ββαίως ἡμεγάλῃ προωπικότης τοῦ Τύχωνος, οὕτως «ἡ ἠθικὴ καθιρότης ἦτο καθιρότης κρυπτάλλου, και ἡ ἀγάπη και ἡ ἀγαθότης τῆς καρδίας ἦσαν ἀπαράμιλλοι τὰ δὲ φιλοδίκαια αἰσθήματα ὑέροχα», και κατὰ τοῦ ὁποίου «οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴη κακὸν τι», και ὅστις ἦτο «πάντοτε ἐτοιμος ὅπως ὑπερασπίσῃ τὸ δίκαιον τῆς ἐκκλησίας και τοῦ λαοῦ» διακρινόμενος «διὰ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτοῦ γενναϊότητα»³, ἀναβιβιζομένη εἰς τοιοῦτον ἀξίωμα και διὰ τοιοῦτου περιβαλλομένη κύρους ἐν χώρῳ, ὅπου τοιαῦται ριζικαὶ μεταβολαὶ και ἀνατροπαὶ ἐμελλον νὰ σημειωθῶσιν, ἀπέτελει σοβαρωτάτην ἐγγυήσιν κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως και ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ρωσίας ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν και περι ἐξουδετερώσεως φιλελευθέρων ρευμάτων ἀπομακρυνόντων ἀπὸ τῆς γνησίας πίστεως και εἰς καινοτομίας ὠθούντων. Ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποχὴν σοβαρὰς και ἀνεκτιμήτους προσήνεγκεν ὑτηρεσίας ὁ στιβιρὸς οὗτος ἀνήρ εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ και εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐν γενεῇ, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος συντελέσας εἰς τὴν ἐνίσχυσιν και ἐπικράτησιν ἐν τέλει τοῦ συντηρητικοῦ πνεύματος, διὰ τοῦ γοήτρου, τὸ ὅποιον ἦσκει παρὰ τῷ λαῷ, ἐξαναγκάσας και αὐτοὺς τοὺς ἀνακαινιστὰς νὰ ὑποστει

1. Ἴδε τὸ ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ τῆς «Ἐφημερίδος τοῦ Πατριαρχεῖου τῆς Μόσχας» δημοσιευόμενον ἀρθρον τοῦ Ἀναπληρωτοῦ Σεργίου, ὅτινι ἀποπάσματα θὰ δημοσιεύσωμεν κατωτέρω. Κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Τύχων μετὰ τὴν ἀποφιλίασίν του διαοργάνωσε περὶ ἑαυτὸν σύνοδον ἐκ δύο μόνων ἀρχιερέων, τοῦ Μητροπολιτοῦ Σεργεῖου και τοῦ ἐπισκόπου Ἰλαρίωνος. (Ἴδε Ἐκκλησίαν» 8 Δεκεμβρ. 1923 σελ. 223).

3. «Ὁ Χωροκόβου Ποιμὴν και ἡ ὑπὸ τῶν Βενιαμίν Ζώσα ἐκκλησία παρὰ τὴν ἐν πολλοῖς σημείοις διαφορὰν αὐτῶν, συμφωνοῦσιν εἰς τοῦτο, ὅτι δηλ. τὸ Συνοδικὸν διοικητικὸν σύστημα εἶνε προτιμότερον τοῦ Μοναρχικοῦ ἦτοι τοῦ Πατριαρχικοῦ, τὸ ὅπερ εἰ ἀντιθέτου θελουσιν ὁ Σεργίος ἀπ' ἐνός, και οἱ περὶ τὸν Ἀνετόνιον και Εὐλόγιον ἀπ' ἐτέρου. Ἐκ τούτου κατανοεῖται ἐνδόλωος, ὅτι ἡ ὑπὸ τὸν Σεργιον μερίς και ἡ Ζώσα Ἐκκλησία, ἐμμένουσιν εἰς τὴν ἀποψιν αὐτῶν ἐκάτερα, ἀδυνατοῦσιν ἀπολύτως νὰ εἰρηνεύωσιν και ἐνωθῶσιν» (Πρακτικά σελ. 93).

3. Ἀρθρον Μίνσκης και Τουρόβης ἐνθ. ἀνωτέρω.

λωσι τὴν σημαίαν τῶν μεταρρυθμίσεων καὶ καινοτομιῶν. Αἱ κατηγορίαι ὅμως τῆς ἀντιθέτου μερίδος, ὅτι ἐξεστράφη εἰς ἐχθρικός ἐκ'ηλώσεις πρὸς τὸ νέον πολιτικὸν καθεστῶς καὶ ὅτι ἐγκατέλιπε τὴν ἀρχὴν τῆς συνοδικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας μεταβλῶν μεθόδους αὐταρχικὰς καὶ δεσποτικῆς αὐθιγερσίας, δὲν ἦσαν ὅλως ἀβάσιμοι. Ὡς γνωστὸν δὲ τὸ ἀπολυταρχικὸν πολιτεύμα ἀγνεύεται ὑπὸ τῶν ἱκανόνων, οἷον παραγγέλλοιται μὲν, ἵνα οἱ κατ'ἐκκλησίας ἐπίσκοποι μηδὲν πράττωσιν ἀνευ τῆς γνώμης τοῦ ἐν αὐτοῖς πρώτου, ὃν δέον νὰ ἡγῶνται ὡς κεφαλὴν, ὑποχρεοῦσιν ὅμως καὶ τοῦτον, ἵνα μηδ' αὐτὸς «ἀνευ τῆς πάντων γνώμης ποιῆτι» (κανὼν ἀποστ. ΔΔ).

Η. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

1. Κατὰ τὸ εἰς τοὺς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ πατριάρχας ἀπευθυνθέν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ζωῆς Ἐκκλησίας γράμμα, ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ὁδησσοῦ Εὐδοκίμου ὡς Προέδρου, τριῶν μητροπολιτῶν, ἑξ ἀρχιεπισκόπων, ἐνὸς ἐπισκόπου, τεσσάρων πρωθιερέων, ἐνὸς ἀρχidiaκόνου καὶ δύο λαϊκῶν ὁ Τύχων ἀνεμίχθη εἰς τὴν πολιτικὴν ἐκ τοῦ ευφρανοῦς, τοῦτο δὲ ἐστοίχισεν εἰς τὸν Ρωσικὸν λαὸν ἀφθονα δάκρυα. Αὐταρχικῶς καὶ παρανόμως κυβερνῶν διέπεισεν αὐτὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τὰ θεμέλια, ἐγένετο αἰτία νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν ἐκκλησίαν πολλοὶ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, νὰ πρυτανεύσῃ παντοῦ ἀναρχία καὶ νὰ υποστῶσι πολλοὶ ἀρχιερεῖς πολλὰς ἀδικίας (*Ἴδε Ἐκκλησίαν τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1923 σελ. 176).

Ο ΝΕΟΣ ΑΓΓΛΙΚΑΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Πρό τινος ἐτελέσθη ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἐν Λονδίῳ, ἡ χειροτονία τοῦ νέου ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου G. F. Graham Brown τῆς τελετῆς προεξήρχεν αὐτὸς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας συμπαραστατοῦμενος ὑπὸ εἰκοσάδος περίπου Ἐπισκόπων, πρώτην δὲ ταύτην φερόν τῆς χειροτονίας μετέχεν ὁ Παλαοκαθολικὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Haarlem ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ὑποψήφιον μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Ἱεραρχῶν. Το γεγονός ἐχαιρέτησθη μετὰ χαρᾶς ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου καὶ ἐχαιρετήρησθη ὡς ἐδοκίμων σημεῖον καὶ προάγγελον καὶ ἄλλων συμφωνιῶν καὶ ἀμοιβαίων ἀναγνωρίσεων ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ σφύρᾳ ὑπὸ τοῦ Προέσταμένου τοῦ Ἁγίου Παύλου διασήμου Δρος Inge ὁμολήσαντος κατὰ τὸ πρόγευμα τὸ δεθὲν μετὰ τὴν τελετὴν τῆς χειροτονίας. Κατὰ τὴν χειροτονίαν, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἐκήρυξεν ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Gloucester, φυσιογνωμία γνωστῆ εἰς τὸ ἀναγνώστας τῆς «Ἐκκλησίας», ὁ διαπρεπέστερος θεολόγος μετὰ τῶν σημερινῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλίας. Διὰ τῶν ἀφορμῶν ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς χειροτονίας τοῦ νέου Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου ἐν Ἱεροσολύμοις, περιέγραψε τὴν μαρτυρικὴν κατάστασιν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, ἐξέφρασε τὴν λύπην του διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου, ἐξ ἧς πολλὰ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα, εἶπε, διὰ τὴν

Ὀρθοδοξίαν θὰ προέκυπτον, ἐξεδήλωσε τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους τῆς Ἀνατολῆς, ὀφειλόντας, ὑφ' ἧς δυσμενεῖς καιρικὰς περιστάσεις εὐρίσκονται, νὰ ἀγωνίζωνται καὶ κατὰ τῶν προπαγανδικῶν δολοπλοκιῶν καὶ ἐπιθέσεων Ῥωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεστάντων καὶ ἐπέδειξεν εἰς τὸν νέον Ἐπίσκοπον τὸ βαθρὸ φρενίον τῶν εὐθύνων τὰς ὁποίας ἀναλαμβάνει καὶ τὸ ἔργον τοῦ εἰρηνοποιοῦ τὸ ὅποσον ὀφείλει νὰ διεξάγῃ ἐν πόλει, ἧς τις, δυστυχῶς καὶ ὡς μὴ ὠφελε, εἶναι τὸ πεδῖον ὀξείων θρησκευτικῶν ἀντεγκλήσεων καὶ προστριβῶν, ἐνῶ εἶδει νὰ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν τίπος τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης. Αἶψαν δὲ τεχνιέντως στρέψας τὸν λόγον εἰς τὰς διενέξεις, αἱτινες ἐνίοτε ἐγείρονται ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας λόγῳ τῶν ἀντιθέσεων τῶν ἐπικρατουσῶν μετὰ τῶν διαφόρων θρησκευτικοθεολογικῶν μερίδων αὐτῆς, παρῶτερνε τοὺς ἡγουμένους τῶν μερίδων τούτων εἰς ἀνοχὴν ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ καὶ συνεργασίαν στενήν καὶ σύντινον κατὰ τοῦ ὀλιστινικοῦ πνεύματος τοῦ ἁλματικῶς κατακτώντος ἔδαφος ἐν τῇ συγχρόνῳ εὐρωπαϊκῇ κοινωνίᾳ. Ὁ Κ'μης Ἀλδὸν, ἀδελφὸς τῆς Βασιλείσεως τῆς Ἀγγλίας Μαρίας, ἐν μεγίστῃ εὐλαθείᾳ καὶ ψυχικῇ κατανοῖξει παρακολουθήσας ἐν τῷ ναῷ τὴν χειροτονίαν τοῦ νέου Ἐπισκόπου καὶ προστάς εἶτα τοῦ προγεύματος ὁ ἴσως μετεῖχον περὶ τὰ τριακόσια πρόσωπα, ἐν προσόψει εἶπεν ὅτι καλῶς γ' ὠρῖζει τὸ ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, ἀλλ' εἶναι βέβαιος ὅτι οὗτος θὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς πολλὰς δυσκολίας αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀδύτης σφίρας καὶ εὐθυκρίσιας, μεθ' ἧς διεξήγαγε τὸ ἔργον του ὡς Διεσθοντῆς τοῦ Γουέλκλιφ Χὼλ ἐν Ὁξφόρδῃ.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας νέα συγκέντρωσις ἐγένετο πολλῶν ἑκατοντάδων φιλῶν καὶ υποστηρικτῶν τοῦ ἔργου τοῦ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, καθ' ἣν ἀλληλοδιαδέχως ἔλαβον τὸν λόγον ὅ,τε προεδρεύσας τῆς συγκεντρώσεως συμπαθῆς καὶ ζηλωτῆς καλῶν ἔργων Ἐπίσκοπος Λονδίμου, ὁ ἐν Παλαιστίνῃ τέω ὑπατος Ἀρμωστῆς καὶ ὁ Ἀρχidiaκόνος Παλαιστίνης καὶ Συρίας. Σύντριε δὲ ἐξέτραν τὴν εὐτυχὴ ἐκλογὴν τοῦ Θεοφιλ. Graham Brown ὡς Ἐπισκόπου ἐν Ἱεροσολύμοις συγκεντροῦντος, ὡς ἐτόνισαν, ἅπαντα τὰ προσόντα ἀντιπροσώπου ὑπερέχου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀνατολῇ.

Ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον ὅπως ἀπασχολήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησίας» διὰ τοῦ θήματος τούτου, διότι ὁ νέος Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων τυγχάνει διαπρεπῆς θεολόγος καὶ ἐξέχουσα μορφή ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἀρτία θεολογικὴ αὐτοῦ μόρφωσις, ἰδιαιτέρως δὲ τὸ μείλιχιον τοῦ χαρακτήρος, ἡ χριστιανικότης τῆς ὄλης συμπεριφορᾶς καὶ δὴ καὶ ἡ ἀγιότης τῆς ζωῆς του κατέστησαν αὐτὸν γνωστὸν, καίπερ μέλις τεσσαρακοντοῦτῃ περιόχῳ ἔντα, μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ θεολογικῶν κύκλων τῆς Ἀγγλίας καὶ παράγοντα σπου-

δατον ἐν πᾶσι τοῖς ἀπασχολοῦσι τὴν Ἐκκλησίαν κοινωνικοῖς, ἐθνικοῖς καὶ ἄλλοις παρεμφεροῖς πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ζητήμασι. Γεννηθεὶς ἐκ πατρὸς ἱερέως ἐν Κίνα, ἔπου ὁ τελευταῖος πολλὰ ἔτη διέτριψεν εὐαγγελιζόμενος τὴν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν μεταξὺ τῶν Βουδιστῶν καὶ εἰδωλολατρῶν, καὶ ἐκπαίδευθεὶς ἐν Πλασκώβη καὶ Κανταβρουγίᾳ μετέβη τοῦ μεγάλου πολέμου πληγωθεὶς εἰς τὴν καραλὴν ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1916. Ἐπανέβη, δὲ εἰς τὸ στρατόμαχον μετὰ τὴν ἀπελευθερίαν του καὶ μετὰ τὰς κερδῶν κριταῖς ἀνίκων πρὸς δὲ ἀγχιωγὴν στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀγγλίαν καὶ διορίσθη καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῇ Σχολῇ Monkton Combe τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πλασκώβης. Τῷ 1922 χειροτονήθη πρεσβύτερος καὶ μετὰ ἓξ ἔτος διορίσθη ὑποδιευθυντὴς τοῦ Γουαλιφ Χὼλ τῆς Ὀξφόρδης, ἔβη παιδεύονται καὶ δικαίαια γουόνται οἱ μέλλοντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰς εἰς τοῦ Κλήρου. Τῷ 1925 προεβιάσθη εἰς Διευθυντὴν τοῦ φυτωρίου τῶν εἰς χειροτονίαν ὑποψηφίων πολλὰς καὶ σημαντικὰς μεταβολὰς ἐπὶ τὰς θελήμας ἐπενεγκῶν εἰς τὸν ὀργανισμόν τοῦ ἰδρύματος. Τῷ 1927 ἀγομένου τοῦ Ἰ. βλαίου τοῦ εὐτατος προέτατο Γουαλιφ Χὼλ ἐπεσεκεφθῆ μετὰ τῶν μαθητῶν κατὰ τὸ θέρος τοῦ, Ἀγίου Τόπου ὑπὸ τσαούτης δ' ἐπιτυχίας ἔσον ἀφορᾷ τὴν ἀφορῶν τῶν τροφίμων ἐστῆθη ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆ, ὥστε πρωτοδουλίᾳ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῶν καθιερώθη ὡς θεσμός ἡ καὶ ἂν κἀν δευτέρου ἔτος μεταβάσις τῶν μαθητῶν εἰς Παλαιστίνην. Τῷ 1929 Διευθυντὴς καὶ σπουδασταὶ καὶ πάλιν εὐρισκόμενοι ἐν Ἱεροσολύμοις σημαντικῶς ἐδοήθησαν τὰς προσπάθειαις τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν πρὸς κατάπνιξιν τῶν ταρχῶν, αἰτίαις ἐπισυνέδρουν λόγῳ τῶν προσεβιάων Ἰουδαίων καὶ Ἀράβων περὶ τὴν κυριότητα τοῦ τείχους ὡς κλεισθῶν. Αἱ ἐπισημασθέναι οὕτως ἐπὶ σκέψεις τῆς Παλαιστίνης συνετέλεσαν εἰς τὴν γαμρίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν προβλημάτων ὑπὸ τοῦ τότε ἀβσπ.μ. Graham Bown. Κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1930 οὗτος μετέβη τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις προήλθεν εἰς συνομιλίαν μετ' ἀντιπροσώπων τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, σχόσας, ὡς γνωστὸν, ἱκανοποιητικὰ ἴαν ἀποτελέσματα διὰ δὲ τῆς ἐμβροχῆς καὶ πειστικῆς ἀγορασεως αὐτῶ ἐν τῇ κἀτφ Βουλῆ τῆς Ἐπικρατικῆς Συνόδου τῆς Καντουαρίας, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ τρέχοντος ἔτους, συνετέλεσε σεβρῶς εἰς τὴν ἐπίτευξιν μυστηρικῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ταύτης δὲ πρῶτος αὐτός, ὁ πρωτοστατήσας ἐν τῷ ζητήματι τῆς μονοουχί ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἔδραφε τοῦ; καρποῦ, καθόσον, ὡς ἐλέγη ἄνω ἔρω, πρῶτην φορὰν κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Παλαιοκαθολικῆς Ἐπίσκοπος ἔχι μένον συμπροσηχῆθη, ἀλλὰ καὶ συνεπέθισε τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ὑποψήριον μετ' Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων.

Ὁ νέος Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων ἀνήκει

εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν μερίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας. Εἶναι ἕμως τόσον μετριασθῆς εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ θεολογικὰς του πεποιθήσεις, ὥστε δύναται νὰ εἴπῃ τις ἔτι ἀντιπροσωπεύει τὴν καθ' αὐτὸ Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας. Πᾶς ὅστις τῆς νὰ εἴθῃ εἰς ἐπαρῆν μετ' Ἀγγλοκαθολικῆς ἢ Προτεσταντίζοντος τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης δὲν δύναται νὰ εἶναι διδάσκαλος ἔτι λαμβάνει πιστὴν περὶ αὐτῆς ἰδέαν. Ὁ πρῶτος δὲ παρουσιάσθη διδασκαλίαν καὶ λατρεῖαν μετὰ χάριτας τοιαύτας, ὥστε δὲ νομίστη τις ἔτι ἀκόμα ἱεροδύον Ρωμαιοκαθολικὸν ἢ δευτέρως δὲ ἐπιδείξῃ τοιοῦτον ῥυσαπισμὸν, ὥστε δὲ νομίστη τις ἔτι ἀκόμα Προτεσταντὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ θεοφιλέστατος Graham Brown εὐρίσκειται εἰς τὸ μέσον καὶ ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀπαιτητικὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας. Εἶνε δὲ εὐτύχημα ἔτι τοιοῦτον ἀντιπρόσωπον ἢ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἀποστέλλει εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ἀφ' ἐτέρου αἱ προσωπικαὶ του ἀρεταί, πλασιοῦμεναι μετὰ βίον ἀνεπίληπτον καὶ αὐτὸ τοῦτο ἅγιον, θέλουσι συντελέσει μετ' ἐπιτυχίας μὲν νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ πολυσχιδῆ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει, νὰ συσφίγγῃ δ' ἔτι μᾶλλον τὰς μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ὑφισταμένας σχέσεις.

Λονδίνον, Ἰούνιος, 1932.

Τ. Ο. Μ. ΜΙΧΑΗΛ ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

34.

Ἡ Ὑπερευχή

(Κεφ. Θ'. Κατ' -21 Ἀβρουῦτου)

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ἕως κατ' ἰδίαν προσεβασθαι.

(Ματθ. 16' 28)

Ἰδοὺ οὐ καὶ αὐτός, ὁ Κύριος, μετὰ τὴν κοπιώδη τῆς ἡμέρας ἐργασίαν τοῦ πνεύματος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν ἰδιῶν Του καὶ νὰ προσενηθῇ κατ' ἰδίαν. Δὲν δύναται νὰ διαφῆθῃ θρησκευτικῆ ζωῆ, πολλῶ μᾶλλον δὲν δύναται νὰ συντελέσῃ ἔργον θρησκευτικόν, χωρὶς τὸν θεμέλιον καὶ τὴν βάσιν τῆς προσευχῆς. Αὕτη ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς πνευματικότητος καὶ τὸν δείκτην συγχρόνως αὐτῆς. Περὶ ταύτης λοιπὸν ἔστω σήμερον ὁ λόγος.

Α'—Πᾶσαι πάντων τῶν κατὰ καὶ πάντων τῶν κατὰ καὶ ἰδιῶν αἱ θρησκείαι, ἑσονται καὶ ἂν ὑπῆρξαν ἀτελεῖς, εἶχον τὴν προσευχὴν ὡς τὴν κυριωτέραν ἐκδηλώσιν τῆς εὐσεβείας τῶν πιστῶν. Διότι πράγματι θὰ ἦτο τελείως ἀκατανόητον τὸ νὰ πιστεύωσιν καὶ τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ αἰσθάνονται ἕμως καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐλθῶσιν εἰς ἐπαρῆν πρὸς Αὐτόν.

Ἐνωθεῖται ἔτι ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς πνευματικότητος τῆς περὶ τοῦ Θεοῦ ἰδέας, διεφροθυμίζετο

καὶ ὁ τρόπος τῆς πρὸς τοῦτο ἐπαφῆς. Ἐκ τῆς πεπλανημένης δὲ ἐκδοχῆς τοῦ θείου ὡς αὐθαιρέτως τυραννικοῦ καὶ ὡς ἔχοντος ἀνάγκας καὶ πάθη ὅμοια πρὸς τὰ ἀνθρώπινα προέκυψεν ὁ τρόπος καὶ ἡ φρόνη δι' ἧν παρηκολουθεῖτο πολλῶν πρωτογόνων θρησκειῶν ἢ λατρεῖα καὶ αἱ μέγχι καὶ τῶν ἀνθρωποθυπῶν παρεκτροπαὶ τῶν εἰδωλολατρικῶν ἔθνων.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ μόνη ἀνευρίσκομεν τὴν ἀληθῆ ἐκδοχὴν περὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῇ προσευχῇ ἐπικοινωνίας, ἀτελέστερον μὲν διατυπωμένην ἐν τῇ Π. Δ. ἥτις «ταῖς αἰσθητικαῖς ἡμῖν γέγονεν εἰς Χριστὸν», πληροτέρα δὲ ἀποκαλυπτομένη ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῆς Χάριτος καὶ διὰ τοῦ Αἵματος τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐπισφραγισμένην.

Ἀλλὰ τόσον ἐν τῇ Παλαιᾷ ὡσον καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ μία καὶ ἡ αὐτὴ πανταχοῦ διήκει ἔννοια, ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τῆς προσευχῆς βασιζέται ἐπὶ τῆς ἐσωτέρας πίστεως εἰς Θεὸν Πρόνοητήν καὶ Παντοδύναμον καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τῇ πράξει ἐκδηλουμένης προσπαθείας, ὅπως ὀλόκληρος τοῦ πιστοῦ ἢ ζωῆ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Τὸ «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν» (Ἰω. ιε' δ) ἐλέχθη μὲν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος, καὶ εἶναι διαβεβαίωσις τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκφράζει ταυτοχρόνως καὶ τὸ πόρισμα τῆς πανανθρώπινης πείρας, ἥτις τόσον πικρὰ ὑπῆρξεν, ὅσας ἡσκήθη «χωρὶς» τοῦ Θεοῦ.

Β'.—Διὰ τὸν χριστιανὸν ἰδιαιτέρως ἡ προσευχὴ ἔχει ἐντελῶς ἰδιάζουσαν σημασίαν. Δὲν εἶναι ἀπλῶς ἡ ἐκδήλωσις τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς λατρείας πρὸς τὸν ἀσύλληπτον Θεόν, ἢ ἐπιβαλλομένη ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς ἀνθρώπινης ἁμαρτωλότητος καὶ ἀδυναμίας. Εἶναι ταυτοχρόνως ἡ χριστιανικὴ προσευχὴ καὶ ἡ ποθητὴ πρὸς τὸ ὑπερόπθιον πρόσωπον τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς τῆς Ἀγάπης ἐπικοινωνία, τὸ δικαίωμα τὸ ἀναφαίρετον τοῦ προστρέχειν πρὸς Αὐτὸν ἐν πάσῃ τοῦ βίου στιγμῇ καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἐνισχύσεως ἐν τῷ καθημερινῷ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀγῶνι. «Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοίγεται ὑμῖν, πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοίγησεται» (Ματθ. ζ'. 7-8).

Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τοῦ παραδείγματός Του καθηγίασε τῆς προσευχῆς τὸν ἱερώτατον θεσμόν. Οὐδ' εἶναι μοναδικὴ ἢ περιπτώσις καθ' ἣν «ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσευξασθαι», ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐνήστευσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας (Αὐτόθι δ 1—3) μέγχι καὶ τῆς ὑστάτης ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἀνοῆς, «εἰς χεῖράς σου Πάτερ, παραθήσομαι τὸ πνεῦμά του» (Λουκ. xγ'. 46). Τί δὲ ἄλλο εἶναι καὶ ἡ ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ (Ἰω ιγ' 1—26) διασωθεῖσα «ἀρχιερατικὴ» τοῦ Κυρίου προσευχὴ. ἂν μὴ δὲ ἴγμα τοῦ τρόπου, καθ' ὃ «Ἐκεῖνος ἐπεκοινῶνει πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα; Καὶ τί ἄλλο ἤθελε διὰ τῆς «Κυριακῆς Προσευχῆς» (Ματθ. ζ' 9—13) ν' ἀφήσῃ εἰς τοὺς ἰδικούς Του ὁ Χριστὸς, ἂν μὴ περιλήψιν τῶν αἰτημάτων, δι' ἧν δικαιοῦται ὁ πιστὸς ν' ἀπασχολῆ ἐν τῇ προσευχῇ τὸν Οὐράνιον Πατέρα;

Ἐπὶ πλέον εἶναι ὀρθῆ τοῦ Κυρίου ἡ διαβεβαίωσις,

ὅτι ἡ προσευχὴ μας δὲν δύναται ν' ἀποβῆ ἐπὶ ματαιῶν, (Μαρκ. ια' 24) καὶ ἔτι κατηγορηματικώτερα ἡ ἀξίωσις Του, ὅπως ἐπιμένωμεν ἐν τῇ προσευχῇ (Λουκ. 14' 2—7).

Καλεῖ δ' εἰς τὴν προσευχὴν ὁ Χριστὸς οὐ μόνον τοὺς δικαίους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ὡς βάν τῆς ἀποδοχῆς τῶν προσευχῶν τὸν ὁρίζει, πλὴν τῆς πίστεως καὶ τῆν ταπεινώσιν (Ματθ. ζ' 8, Λουκ. ιγ' 9—14) καὶ τὴν εὐχήν (Ματθ. ε' 23—24, ε' 14—15).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντηγεῖ πραγματὶ εἰς τὴν ἐκπρότερον περιωπῆν τὴν προσευχὴν, εἴτε «κατ' ἰδίαν» γινομένη ἐν τῷ κλειστῷ «ταμιεῖῳ», εἴτε «ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ» ἐν τῇ κοινῇ λατρείᾳ ἀναπεμπομένην. Ἀλλ' εἶναι πάντοτε ἀνθρώπινος ὁ κίνδυνος ν' ἀρκεσθῆ τι εἰς τὸν τύπον καὶ νὰ λησιμονήσῃ τὴν οὐσίαν.

«Ἀδιαλείπτως προσεῖχεσθε» (Α' Θεσσ. ε' 17) παρήγγειλεν ὁ Ἁγ. Παῦλος. Πράγματι δὲ διαρκῆς καὶ ἀδιάλειπτος ὀφείλει νὰ παραμένῃ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πιστοῦ ἡ διάθεσις πρὸς προσευχὴν, ἢ ἐν παντὶ ἐνόρασις τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. ἡ βαθυτάτη ἐπίγνωσις ὅτι πάντα πρέπει νὰ γίνωνται εἰς δόξαν Θεοῦ (Ματθ. ε' 16). Εἰς δὲ τὰς ὄρισμένας τῆς προσευχῆς ἡμέρας καὶ ὥρας ἀνύστακτος δέον νὰ τρέχη εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀναμένοντος Πατρὸς διὰ τὴν μετ' Αὐτοῦ συνομιλίαν ὁ πεφιλημένος ἐν τῷ Αἵματι τοῦ Χριστοῦ υἱὸς καὶ ὀλόκληρος ν' ἀφοσιούται εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ πνευματικὴν κοινωνίαν.

33.

Ἡ ὀλιγοπιστία.

(Κυρ. Γ' Ματθ. — 28 Ἀγούστου)

«Διὰ τὴν ἀπιστιαν ὁμῶν» (Ματθ. ιε' 20).

Δὲν ἦσαν ἀπιστοὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Πολλοὺ γὰρ δεῖ! Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶχον θεραπεύσει τόσους καὶ τόσους ἀσθενεῖς κατὰ τὴν ἀνά τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ περιουσίαν τῶν καὶ ἐπιστρέφαντες «μετὰ χαρῆς μεγάλης» ἔλεγόν ποτε «Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν» (Λουκ. ι' 17). Δὲν ἠδυνήθησαν ὁμῶς νὰ θεραπεύωσι τὸν ἀσθενῆ τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, διότι πρὸς στιγμὴν, βασιθεύοντες ἴσως εἰς τὰς ἰδίας τῶν δυνάμεις, ἔχασαν τὴν θερμότητα τῆς πίστεως τῶν, δὲν ἐχρησιμοποίησαν ἐπαρκῶς τὸ θεῖον δῶρον τῆς προσευχῆς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ Κυρίου, ὅτι «τὸ γένος τοῦτο οὐκ ἐμπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ» (Αὐτόθι ιε' 21). Μήπως καὶ τὴν προηγουμένην Κυριακὴν δὲν εἶδομεν τὸν Πέτρον βυθιζόμενον διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν του, ἐνῶ εἶχεν ἀρχίσει νὰ περιπατῆ ἐπὶ τῶν κυμάτων; (Αὐτόθι. ιδ' 28—32).

Α'.—Δὲν εἶναι σπάνιον τὸ φαινόμενον ἀνθρώπων ἐπιτυγχανόντων πρᾶγματι ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ καὶ ὁμῶς εἰς μίαν στιγμὴν κυριολεκτικῶς «βυθιζόμενων» εἰς τὴν ἁμαρτίαν, δοκιμαζόντων δ.λ. ν. τραγικωτάτας ἀπογοητεύσεις, τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἴδιοι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐξηγησῶσι.

Προσέξατε τὸν μικρὸν, ὅστις ὀδηγεῖται ὑπὸ τοῦ

πατρὸς τοῦ χειροκρατούμενος εὐθὺς ὡς ζητήση μόνος νὰ περιπατήσῃ παραιτούμενος τῆς στοιχειῆς καθοδηγήσεως τοῦ πατρὸς του, ταλαντεύεται καὶ πίπτει... Μήπως τὸ ἴδιον δὲν συμβαίνει εἰς τὸν ἄπτερον νεοσσόν ὅστις θέλει νὰ πετάξῃ χωρὶς νὰ στοιχηθῇ ἐπὶ τῶν μητρικῶν πτερύγων;

Δὴν δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ τίποτε καὶ ἰσχυρῶς ὁ χριστιανὸς καὶ καρμῖον προόδου δὲν πραγματοποιεῖται. Ἡμῶς ἐν κοινῇ πρὸς τὸν Χριστόν (Ἰω. ιβ' 5). Ἡ εἰκὼν τοῦ «κλήματος» καὶ τῆς «ἀμπέλου», ἣν μετεχειρίσθη ὁ Κύριος (Ἀϊκόθ. 1—7) πρὸς παροξυσμὸν τῆς τοιαύτης αγάπης τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν Λοιστόν, εἶναι ἴδιον παραστασιῶν, εἰς πολλὰς δὲ σκέψεις δυνάται νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἀμελῆ χριστιανόν ὁ ἀφορισμὸς τοῦ Κυρίου, «ἐάν μὴ τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλήμα καὶ ἐξηρανθή, καὶ συνάγουσιν αὐτὸ καὶ εἰς πυρὶν βάλλουσι καὶ καίεται» (Ἀυτόθι 6).

Εὐθὺς ὡς ἡ πίστις ψυχρανθῆ δι' ἓνα οἰονδήποτε λόγον, εὐθὺς ὡς κοσμικὴ τις ἀντίληψις, ἢ ἡ πεποίθησις εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις κυριαρχήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ χριστιανοῦ, αἱ δυσκολίαι ἀξάνονται, τὰ ἐμπόδια μεγεθύνονται καὶ ἡ ἄβυσσος ἀνοίγεται πρὸ τῶν ποδῶν του εἰσὶν ἡ νὰ τὸν καταπῇ.

Ἀφ' ἧς ὁ χριστιανὸς ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς πίστεως, ὀφείλει ἀδιασπάστως νὰ μείνῃ μετ' αὐτοῦ συνηνωμένος.

Β'.—Τρία εἶναι τὰ μέσα, διὰ τὰ δύνάται ὁ πιστὸς νὰ χρησιμοποιήτῃ διὰ τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἐπαύξησιν τῆς πίστεως, καὶ διὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς γλιαρρότητος καὶ ὀλιγοπιστίας.

α.) Ἡ προσευχή, β.) ἡ ἱερὰ μελέτη καὶ γ.) ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν λατρευτικὴν καὶ τὴν μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τῆς προσευχῆς θερμαίνεται ἡ ψυχὴ καὶ ἐνισχύεται ἐκ τῆς ἀμέσου μετὰ τῆς Πηγῆς τῆς Δυνάμεως ἐπαφῆς.

Διὰ τῆς ἱερᾶς μελέτης φωτίζεται ἡ εὐσεβεία καὶ στερεοῦται ἡ πίστις, ἐν τῇ γνώσει τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Διὰ δὲ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θείας λατρείας καὶ τῆς μυστηριακῆς ζωῆς ἐνισχύεται ἡ ἀνακόσμητος τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγάπη, σταθεροποιεῖται ἡ συνείδησις ὅτι «πάντες ἐσμὲν σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους» καὶ τρέφεται ἡ ψυχὴ, ἐξαγιαζομένη διὰ τῶν μέσων τῆς χάριτος.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐν ἱερᾷ μελέτῃ τὴν βάσιν πάντοτε ἀποτελεῖ ὁ ἐν ταῖς Ἱεραῖς Γραφαῖς ἀποκαλυφθέντος Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐξηγητὸν ἐπὶ τὸ φῶς τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονιζομένης ἀποστολικῆς παραδόσεως, ἀριστα δὲ πρὸς ἀκριβῆ τοῦ Θείου Λόγου κατανόησιν μέσα ἀποτελοῦσι κατὰ πρῶτον μὲν λόγον τῶν Θεοφρόνων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων τὰ ἔργα, γενικῶς δὲ πάντι ἐκείνη, τὰ εὐσεβῆ συγγράμματα, ἐν οἷς ἀπεθρονοῦσθη ἡ θεολογικὴ πείρα ἐπιφανῶν πιστῶν καὶ πεφοτισμένων τοῦ Θείου Λόγου ἐρηνηνεγῶν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θείαν λατρείαν καὶ τὴν εἰς τὴν μυστηριακὴν ζωὴν συμμετοχὴν, εἰδικῶς πάντοτε απαιτεῖται προσπαθεῖν ὡς,

ἀφ' ἐνὸς μὲν μὴ καταντήσῃ τὸ πῶς ξηρὸς, ἀφ' ἑτέρου δὲ γίνεται πάντοτε καθ' οὓς κανόνας αὐτὴ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία καθώρισε, «οὗ γὰρ ἔστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός» (ἸΑ', Κορ. ιδ' 33).

«Τοῦτο τοῦ κείνου ἡμεῖς ἐκκαταστάμεν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ», εἶπεν ὁ Κύριος. Ἐπὶ τὴν σύντομον ταύτην ὁδὸν ἀπέβλεπε καὶ ἔβλεπεν τὸν ἐνταυθαῖον προσπάθειαν τοῦ πιστοῦ, ὅπως διατηρηθῆ ὁ αὐτὸς ἐν τῇ πνεύματι τῆς πίστεως καὶ τῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίᾳ. Ἐάν ἐβλή τὸν κλήμον κατὰ τοῦ πονηροῦ, ἢ ἐνταυθαῖα αὐτὴ προσπάθεια ἀπαιτεῖ τὴν περιστολὴν καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν τῆς ζωῆς ἀναγκῶν, ἵνα ἐλευθερωθῶν τὸ πνεῦμα δουρῆται τὰ ἐπιβλή πρὸς τὸν Θρόνον τῆς χάριτος.

Ε. Γ. Ν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας.

Ὁ «Πατριάρχης» ἀποχολογούμενος διὰ μακρῶν περὶ τὸ ἐσχάτως ἐπισημασθέν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας ζήτημα τῆς ὑποτάξεως τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς, ὡς λόγος τῆς ἀσέπεις αὐτοῦ καθ' ὃν τρόπον ἀνέφερεν ἐν τῷ προηγουμένῳ τῆς φύλλῳ ἡ «Ἐκκλησία φέροι τοὺς ἀκολουθῶντας: Πᾶσαι μὲν καθ' ὄλον τὸν ἰθ' αἰῶνα ἐκλογαὶ πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, πλην μίας, ἐγένοντο ἐν Κωνσταντοῦσι διότι δὲν ἐπῆρχεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας κανονικὴ ἐκ μητροπολιτικῆς συνέδου, διὰ τὸν αὐτὸν δι' ὅλον ἐκαινοτομήθη ἡ τῆς συμμετοχῆς καὶ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς τῶν πατριαρχῶν Φωτίου καὶ Μελετίου. Ἐπὶ ὅσον ὁμοῦς ἤδη ὑπάσχει τοιαύτη συνέδου κατηρητισμένη, εἶνε ἀδύνατον κανονικῶς νὰ παραγνωρισθῶσι τὰ ἐκ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας πηγάζοντα δίκαια τῆς συνέδου, ἐν οἷς προτίθεται τὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν μητροπολιτικῶν καὶ τοῦ πατριαρχῶν, εἰ δὲ μὴ, ἐκλήττονται τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας τὰ τεθεμελιωμένα ὑπὸ τῶν Ὁσίων Συνόδων. Ἡ καὶ ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἄλλοτε ἐκλογῆς τῶν ποιμένων, ἀποδειχθεῖσα ἀνεπιτυχὴς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπηγορεύθη ἐφεξῆς ἐπὶ τῶν συνόδων. Αἱ δύο τελευταῖαι πατριαρχικαὶ ἐκλογαὶ προκαλεσασα ἐν ἀγανάκτορῃσι καὶ φιλετικῷ χαρακτήρῳ, συνεκλύθησαν ἐκ θεμελίων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Εἰς τὰς διαχωρίας ταύτας προσετέθη καὶ ἀντίθεσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀγρυπτικῆς κοίτης, αὐτῆς μὲν ἀποδοῦναι ὅτι «τὸ βάρος τῆς ἐκλογικῆς πηγῆς δέον νὰ κείτῃ ἐπὶ τῶν ἀγρυπτικῶν πατρῶν ἔστιν καὶ μετοικησόντων τῶν ἀγρυπτικῶν, ἐκείνης δὲ ἀποστηρικτικῆς «τὴν ἄρχην τῶν ἰσῶν δικαιωμάτων καὶ ἀποχρεώσεων ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν» ἀνεξαρτήτως ἀποκομῆς κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἰσότητα». Ἐξ ἄλλου ἡ τοιαύτη τῆς ἐκλογῆς τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας ἀδύνατος—ἦτοι ὑπὸ τῶν βαυαρικῶν κληρικῶν τοῦ θρόνου καὶ τῆς συνέδου τῶν μητροπολιτικῶν—θα συνέτεται εἰς τὴν εἰς τὰς κανονικὰς βάσεις ἐπισημασθέντων καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἱερουσαλῆμων, οὐκ ἔτι ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας δοκιμαζομένων ἐπὶ καὶ νῦν, ἐκ' ὅσον ἡ μὲν πρώτη ἐξακο-

λονθεί ταλαιπωρούμενη εκ τῆς ἐκλογῆς δύο πατριαρχῶν, τὴν δὲ δευτέραν στεροχωρεῖ ὁ εκ τῆς ἀξιώσεως τῶν λαϊκῶν ἀραβοφύλων ὁρθοδόξων πρὸς μετοχὴν εἰς τὴν πατριαρχικὴν ἐκλογὴν ἐπαπειλούμενος πλεθος αὐτῆς. Καὶ εἰς τὸ Οἰκουμεικὸν δὲ Πατριαρχεῖον, ἐνθα κακῶς διὰ τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν παρεχωρήθη συμμετοχὴ καὶ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν πατριαρχικὴν ἐκλογὴν, ἀπὸ δεκαετίας ἐκλέγει τοὺς πατριάρχας μόνη ἡ σύνοδος τῶν ἐνδημιούντων μητροπολιτῶν, τὸ αὐτὸ δὲ γίνεται καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ νέου αὐτῆς Καταστατικῶν ἀποκλεισάντος πᾶσαν κυβερνητικὴν ἀνάμιξιν. «Ἦν τὸ φῶς τῶν ἀπόψεων τούτων—ἐπιλέγει ὁ «Πάνταϊνος»--οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἐν συναισθήσει τῆς εὐθύνης αὐτῶν διὰ τὴν εὐστάθειαν τῆς Ἐκκλησίας, οὐχὶ ἐξ ἐπιφρασμοῦ τινος ἔξωθεν οὐδ' ἐξ ἠπολογισμοῦ ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας, ἀλλ' ἐκ πίστεως πρὸς τὸν ἐτάζοντα καρδίας καὶ νεφροῦς Κυβερνήτην τῆς Ἐκκλησίας, προεβήσαν εἰς τὴν μετατροπὴν τοῦ συστήματος τῆς ἐκλογῆς πατριαρχοῦ ἀπὸ κληρικολαϊκῆς καθολικῆς ψήφου εἰς κληρικὸν συντηρητικῆς μορφῆς». Εἰς τὰς ἀποφάσεις δὲ ἐλληνικῶν ἐν Αἰγύπτῳ κοινοτήτων διαμαρτυρίας διὰ τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν ὁ «Πάνταϊνος» σημειοῖ ὅτι «δὲν πρέπει μέσα εἰς τὴν οὐσίαν τῶν παθῶν νὰ λησμονηθῇ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εὐρίσκειται ἐνώπιον προβλήματος τὸ ὁποῖον ζητεῖ ἐπιτακτικῶς λύσιν» ἀπὸ ἡμῶσεως ἤδη αἰῶνος, ὡς στοιχεῖα τοῦ προβλήματος κατονομάζων «τὴν φυλετικὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ τοῦ ποιμνίου καὶ τὴν εἰς τὴν διαφορὰν περιέμβασιν τῆς κυβερνήσεως τοῦ τόπου ἐν ὀνόματι τῶν δικαιωμάτων τοῦ κράτους γενικῶς καὶ τῆς σφαιροειδένης εἰς τοὺς ἡγεμόνας του προστασίας μερικώτεροι». Ἐνεῦθεν μέγας σάλος προέκυψε κατὰ τὰς πατριαρχικὰς ἐκλογάς; οἱ Σύροι ζητοῦντες δικαιώματα, ἡ αἰγυπτ. κυβερνήσις ἀκούονσα προθύμως τὰ παράπονά των, ἡ Ρωσία ἀναιμνημένη ὑπὲρ αὐτῶν, ἡ Παλαιστίνειος Ἐταιρεία μὲ τὰς ἀξιώσεις της, αἰγυπτιακὸς ἐθνικισμὸς ἐνοῶν νὰ ἐπέμβῃ καὶ αὐτός, κυβερνήσις θεωροῦσα τοὺς Σύρους ἀδικουμένους, ἀραβικὸς τύπος ξιφουλκῶν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ αἱ ἄλλαι γνωσταὶ ἐκ τῆς τελευταίας πατριαρχικῆς ἐκλογῆς δυσκολαί. Ἐπὶ πλέον διατυπῶνται νῦν ἡ ἀντίληψις ὅτι «τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου τοῦ λαοῦ συνδέεται μὲ τὰς διομολογήσεις καὶ συνεπῶς ἡ Ἑλλάς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐνδιαφερῆται εἰς τὰς ἐκλογὰς πατριαρχῶν». Ταύτην σχολιάζων ὁ «Πάνταϊνος» λέγει ὅτι «ἐὰν αὕτη εἶναι ἡ δικαιολογία τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῆς συνοδικῆς διατάξεως, θρηνοῦμεν τὴν Ἐκκλησίαν τὴν μητέρα τῶν εὐσεβῶν, διὰ τὸ κατάντημά της, τοῦ νὰ ἐκλαμβάνεται δηλ. ὡς ποδόσφαιρα εἰς τοὺς πολιτικούς ἀγῶνας τῶν ἀρχηγῶν τοῦ κόσμου τούτου... Ἐὰν ὁ λαὸς θὰ ἀσκήσῃ καὶ εἰς τὸν πᾶν δικαίωμα ὡς καὶ πρότερον, μετοχῆς εἰς τὴν ἐκλογὴν, θὰ ἀσκήσῃ τούτο ἐν πνεύματι εὐσεβείας καὶ οὐχὶ ἐν ὀνόματι δημολογιακῶν καταστάσεων. Τὸ πρῶτον εἶνε θεοφιλές· τὸ δεῦτερον εἶνε ἀλλότριον τῆς Ἐκκλησίας». Οἱ λόγοι, οὔτινες ἤγαγον τὴν ἰ. σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδροῦ εἰς τοιαυτὴν

μετατροπὴν τοῦ τρόπου τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς, εἶνε, ὁμολογουμένως, σπουδαιότατοι, ἐλλείζομεν δ' ὅτι ὁ μέχρι τοῦ ὀριστικοῦ διακανονισμοῦ τοῦ ζητήματος διαρρεῖσαν χρόνος θὰ ἐπαρκεσῇ εἰς ψυχραιμοῦσαν μελέτην αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς πρώτης ἀναγγελίας τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως χειρισθέντων καὶ ὅτι ἐν τέλει θὰ προτανεύσῃ ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τοιαῦτα ὑψηλῆς σημασίας ζητήματα σύνθεσις.

Περὶ Οἰκουμεικῆς Συνόδου.

Μεταξὺ τῶν δημοσιευμάτων τῶν γενομένων ἐξ ἀφορμῆς τῶν πρὸς προπαρασκευὴν Οἰκουμεικῆς Συνόδου προετοιμασιῶν ἰδιαίτερον ἐπισπάται προσοχὴν πραγματεία τοῦ ρώσου καθηγητοῦ Α. Καρτασιῶφ ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρὸς Οἰκουμεικὴν Σύνοδον». Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς μελέτης τῷ ἐπιγραφόμενῳ «Οἰκουμεικὴ ἢ Πανορθόδοξος» ὁ σ. προσάγει ἐνδείξεις τοῦ ὅτι ἀπροετοιμαστοὶ τῶν ὀρθοδόξων διὰ σύνοδον οἰκουμεικὴν καὶ ἐξαιρεῖ τὴν ἀνάγκην ὅπως ἐκάστη τοπικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν ἐπανειλημμέναις τοπικαῖς τῆς συνόδου παμμερῶς μελετήσῃ τὰ ζητήματα, ἐφ' ὧν θὰ συζητησῇ καὶ θ' ἀποφασίσῃ ἡ μέλλουσα οἰκουμ. σύνοδος. «Οἰκουμεικὴ σύνοδος ἄνευ τοπικῆς συνοδικῆς προπαρασκευῆς θὰ ἦτο ἐστερημένη βάσεις ὡς κορυφὴν πυραμίδος ἄνευ τῆς βάσεώς της». Ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἦτοι καὶ μετὰ τὴν ἐν τοπικαῖς συνόδοις ἐκάστης αὐτοκεφάλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐξάντησιν τῶν ὑπὸ μελέτην ζητημάτων, ὁ κ. Καρτασιῶφ δὲν θεωρεῖ σκόπιμον τῆς συγκληθῆναι συνόδου «Οἰκουμεικῆς», ἀλλὰ μόνον συνόδου «Πανορθοδόξου» ἢ «Πανατολικῆς», εἰς ἣν καὶ μόνην δεόν, λέγει, νὰ περιορισθῶμεν. Ὁ πρωθ. Ν. Σαχάρωφ, πραγματευόμενος τὸ αὐτὸ ζήτημα ἐν τῷ «Ἐκκλησ. Κηρικῶν» Παρισίων, συμφωνεῖ μὲν πρὸς τὸ ἀνέτοιμον ἡμῶν διὰ σύνοδον Οἰκουμεικὴν, ὡς ἀπέδειξε—λέγει— ἡ ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει συγκληθείσης Ἐπιτροπῆς ἀτελεῖς γνώσεις ἐπὶ τῶν σπουδαιωτάτων ζητημάτων, ἦτοι τοῦ τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας—, διαφωνεῖ ὅμως ὡς πρὸς τὰς λεγόμενας «Πανορθοδόξους» ἢ «Πανατολικὰς» συνόδους, τὰς ὁποίας ἀγνοεῖ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον μάλιστα μία Οἰκουμεικὴ Σύνοδος εἶνε ταυτοχρόνως καὶ Πανορθόδοξος, ὡς διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν ἐνοῦσα κατὰ τὸ δυνατόν πάντας τοὺς ὀρθοδόξους καὶ λῶουσα ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὅλην ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἄλλως τε ὁ πρῶτος ὅρος ἰδίᾳ γεννᾷ ἀπορίαν ἂν πράγματι ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία κατέχη τὴν ὅλην ἀλήθειαν καὶ ἂν δύναται ἄνευ τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας νὰ συγκαλέσῃ σύνοδον Οἰκουμεικὴν. «Ἄλλ' ὁ Σωτήρ—ἐπιλέγει ὁ σ.—ἴδρυσεν μίαν Ἐκκλησίαν, ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν, αὕτη δὲ ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρχῃ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἐξωτῆς Ἐκκλησίας ταύτης ὑπάρχον πλᾶναι ποικίλαι τὸ περιεχόμενον, τὴν κλήσιν, τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν διοργάνωσιν ἀπέναντι δ' αὐτῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡ σχέσις τυγχάνει μία καὶ ἡ αὕτη: τὰς ἐξετάζει καὶ κρίνει περὶ αὐτῶν ἐν ταῖς τοπικαῖς καὶ ταῖς Οἰκουμ. Συνόδοις».

*

'Η «Semaine Religieuse», έπανορθώσα την περί της ορθοδόξου Προσυνόδου ανακριθείαν περί ής ό λόγος έν τώ προηγουμένω φύλλω της «Εκκλησίας», σημειοί μών ότι άνεβλήθη, άλλ' έπαγεται δευτέραν ανακριθείαν, διότι προσθέτει: χωρίς να γνωρίζη τις ακριβώς διαιτι, ένφ οι λόγοι της άναβολής είνε γνωστοί.

Περί μεσοήντα τόν παρελθόντα 'Ιούλιον έν 'Οξφόρδη συνεκροτήθη συνέδριον τών Ιερέων όπως διασκεφθή επί του ζητήματος τών αιτίων της διαπτώσεως του συνεκκλησιασμού τών πιστών της 'Αγγλικανικής 'Εκκλησίας εις κοινήν προσευχήν, ήτοι της ύφέσεως της δημοσίας λατρειας, και του καθήκοντος της 'Εκκλησίας να πείσθ τόν 'Αγγλικανικόν λαόν περί της ανάγκης όπως ό Θεός έχη θέσιν έν τε τή άτομική και τή κοινωνική ζωή. 'Υπό διαφόρων ρητόρων, έν οίς, πλην τών Ιερέων, και πανεπιστημιακοί καθηγηταί, έτοιμίσθη ότι, ένφ και κατά τās σκοτεινότερας έτι σελίδας της ιστορίας του 'Αγγλικού λαού ά έν τή λειτουργία κοινός εκκλησιασμός ύπήρξε τώ γενετρικόν ιδεώδες μεταξύ πάντων τών μορφών της προσευχής, όπο το έν τή σημερινή παγκοσμίω κρίσει κριτός τών παθών έληθρονήθη τό ιδεώδες τούτο. ότι δε έπί τών παθών ελεγχοί της συνεδήσεως οδδέποτε θά έτοκατασταθ ή έφ' όσον οι χριστιανοί χρησιμοποιούν την μορφήν ταύτην της προσευχής έν φ χρόνω κατασκευάζουν τās σχεδια και εκζητούν τās άλλας τών του βίου πραγματιών. Είνε λοιπόν ανάγκη—έτοιμίσθη—να εξευρεθών τρόποι, για κατά την έποχήν ταύτην τών δοκιμασιών καταστή πραγματικότερα, ειλικρινεστέρα και συνεπτετέρα ή εις τόν Κύριον άφοσίωσις. 'Ο κόσμος διάρχεται έποχήν μεταβολών, έν ταίς όποιαις πάσαι αι παλαιαί ιδεαί και πράξεις αντικαθίστανται, ίδίως δε έν τή θρησκεία. Και έρογο ήμιν είνε να έπιτύχομεν την έκφρασιν τών παλαιών θεολογικών κατά νέον τρόπον. Εις τών διηλητών, ό καθηγ. Ν. Williams, έμνησθη έν τή άγορεύσει του και τών 'Εκκλησιών της Δύσεως και της 'Ανατολής, έν τώ δυτικώ καθολικώ χριστιανικώ κόσμω ως και έν τή ορθοδόξω 'Ανατολή,—είπεν ό ρήτωρ—ή φοιτήτης εις τήν θεϊαν λειτουργίαν κατά τās Κυριακάς άποτελεί τό έλάχιστον της κοινής προσευχής. Πράγματι, τό καθήκον του τακτικού και άρθρου εκκλησιασμού τών πιστών ιδίως είνε αίσθητόν παρ' ήμιν έν 'Ελλάδι, έν μέσαις 'Αθήναις κατά τās Κυριακάς και τās εορτάς οι ναοί είνε κατέμαρτο ευσεβών, συνεισθανομένων την κοινήν προσευχήν ως ανάγκην της ψυχής αυτών άπαράληπτον, πράγμα όπερ καταλήσσει και τούς ξένους, και αύτι ως τούς εκ των γειτονικών βαλκανικών λαών επισκεπτομένους την ήμετέραν χώραν. Και δεν άπομένει ή να εύχηθώμεν τήν εύλαβή και έμμονον τηρησην του σπουδαίου τούτου καθήκοντος παντός χριστιανού, διότι ιδίω δια της κοινής έπί τό αύτο προσευχής τά μέλη της 'Εκκλησίας εναργέστερον αισθάνονται έαυτούς ως αδελφούς έν Χριστώ κοινάς έχοντας τās άνάγκας, τούς πόθους, και τās έλπίδας, τήν δ' 'Εκκλησίαν τών ως μητέρα τούς πάντας έξ 'Ισου αγιάζουσαν και στεριάζουσαν, και τό σύνολον τών πιστών ως οικογένειαν μίαν, με τά αυτά αισθήματα, τās αυτάς παρρησίας και την αύτην άλληλεγγύην.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Υπό του 'Υφυπουργού της Δικαιοσύνης κ. Μπουρνιά κατετέθη εις τά νομοθετικά σώματα νομοσχέδιον, καθ' ό ό έπί μίαν έπταετιαν χωρισμός τών συζύγων θεωρείται λόγος διαζυγίου. 'Ο Μακ' 'Αρχιεπίσκοπος διαμαρτυρήθη κατά του νομοσχεδίου εκ μέρους της 'Εκκλησίας, εντυχός δε τό νομοσχέδιον άπεσύρθη άξιόσπει του κ. Προϋπουργού.

—Αι 'Επισκοπαί της 'Ιερών Μητροπόλεως Κρήτης δια τροποποίησης του Καταστατικού νόμου αυτής περιωρίσθησαν εις τό ήμισυ, ήτοι:

1) Την Μητρόπολιν 'Ηρακλείου περιλαμβάνουσας τās τώες Μητροπόλιν Κρήτης και 'Επισκοπήν 'Αρκαδίας συγχω-

ρευομένης μετά τών έν τώ άρθρω 1 του ως άνω νόμου οριζομένων περιοχών με έδραν τό 'Ηράκλειον 2) Την 'Επισκοπήν Χανίων, περιλαμβάνουσας τās τώες 'Επισκοπάς Κυδωνίας, Απισκοπονίου και Κισσάμου Σελίνου, συγχωρευομένης μετά τών έν τώ αύτω άρθρω του ως άνω νόμου οριζομένων περιοχών με έδραν τά Χανιά, 3) Την 'Επισκοπήν Ρεθύμνης, περιλαμβάνουσας τās τώες 'Επισκοπάς Ρεθύμνης-Αδλοποτάμου και Ασπιτης-Σφακίων συγχωρευομένης μετά τών έν τοις ως άνω νόμω και άρθρω όροις μένων περιοχών και έδραν τό Ρεθύμνιν, και 4) Την 'Επισκοπήν Νεαπόλεως περιλαμβάνουσας τās τώες 'Επισκοπάς Πέτρας και 'Ιερών-Σητείας συγχωρευομένης μετά τών έν τοις αύτοις ως άνω νόμω και άρθρω οριζομένων περιοχών και έδραν την Νεάπολιν. Δια πράξεως αυτής δημοσιευμένης εις την 'Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή Ιερά επισκοπική σύνοδος Κρήτης θελει καθορίσει δια την Μητρόπολιν 'Ηρακλείου και τās λοιπές τρεις Επισκοπάς, τόν τόπον τής σφραγίδος έκαστης και τά έμβλήματα. Οι κατά την δημοσίευσιν του παρόντος έν ενταγείς 'Ιεράρχαι της 'Εκκλησίας Κρήτης διατηρούσι δια βίου τούς τίτλους και τās 'Επισκοπάς αυτών, ή δε συγγένειας τούτων, κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου, συντελείται μετά την χρσίην των. Μέχρι της πλήρους κατά τās διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος νόμου συγχωρευσεως τών θρόνων εις τισσαράς απαγορεύεται ή πλήρωσις χηρευόντων θρόνων δια χειροτονίας.

—'Ο Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Βάκκοφος έπέρει τή 'Ιερά Σύνοδο δια λόγους άνεπεί κανονικήν παρσίτησιν άπο της 'Ιερών Μητροπόλεως Φθιώτιδος.

—Τή 23 παρελθόντος μηνός ό Μακ' 'Αρχιεπίσκοπος, μεταβάς εις την 'Αγιαν Λαύραν Καλαβρύτων προς καταθεσιν του θεμελίου λίθου του 'Ηρώου, έγένετο μετά τικών δευτώς έν τοις διαμέσοις ελληνοδουλομάς σταθμοίς υπό του Ιερού Κλήρου και τών 'Ηρωμενοσχημαρμένων τών Ιερών Μονών Καλαβρύτων και Αιγιαλείας και τών Κοινοτικών 'Αρχών. Κατά την ατζιν αύτου εις τήν 'Ιεράν Μονήν 'Αγίας Λαύρας υπεδέχθη αυτον ό Σεβ. Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. Θεόκλητος, έπί κεφαλής της 'Αδελφότητος της Μονής, όστις και προσεφώνη εν αυτόν μετά την γενομένην εν τώ Ιερώ ναφ δήσειν. 'Ο Μακ' 'Αρχιεπίσκοπος άληνησεν εδχαριστών και εκφράζων την μεγάλην συγκίνησιν αυτου, έπί τή εκ νέου έκσεσης της 'Αγίας Λαύρας. Την άπαισίον είείλεσε την θεϊαν λειτουργίαν και μετ' αύτην συμπαραστατούμενος όπο του Σεβ. Μητροπολίτου Καλαβρύτων και Αιγιαλείας διήγγαγε τό της τελευτής της θεμελίωσης του 'Ηρώου, έξαιρας έν προσφωνήσει την σημαντιν αυτου. Αύθημερον μ. μεσημβρίαν άπελθών εκ Καλαβρύτων μετέβη εις Μέγαρον, όπου και παρεμεινεν έπί δύοημερον προς έπισκεψιν του πνευματικού ποιμανίου.

—'Ος Πρόεδρος Μονή κατά των υπο της Ιεραρχίας της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος εγκριθέντα περί Ιερών μονών Κανονισμόν, έν τή 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών άφεισθη ή αναδιοργανώσις και διοικήσις ανακαινισμένη του 'Όσιου Μελεσιου, εις ήν και εισήχη ήδη ή κοινοβιακός βίος. Αεπτομερής έκθεσις του προσωπιου 'Ηγουμένου της Μονής Μ. 'Αρχιδιακόνου της 'Αρχιεπισκοπής Χρισοστόμου Μπόργη περί τών μέχρι τούδε συντελεσθέντων έν τή Μονή ταύτη, αναγνωσθείσα έν τινι τών τελευταίων συνεδρίων της 'Ιερών Συνοδος, προύκάλεσε την ευαρέσκειαν αυτής.

—Εις τά κατά τό παρελθον έτος λειτουργήσαντα Κατηχητικά Σχολεία της 'Αρχιεπισκοπής άπεφασίσθη όπως προστεθώσι και νέα κατά τό προσεχει έτος. 'Ο Μ. 'Αρχιεπίσκοπος εξέφρασε την ευαρέσκειαν αυτου προς πάντας τούς διδάξαντας και προς τās Κατηχητοίαις τών ή Κατηχητικών Σχολείων θελέων, θεασύτως δε και προς τās 'Εφφρείας.

—Τή προπαρελθούση Κυριακή (31) ό Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος μετά του Σεβ. 'Αρχιεπισκόπου Σιναιου κ. Προφφεριου και του εκ των ανοδοικών συνεδριων Σεβ. Μητροπ. Γόρτυνης και Μεγαλοπόλεως κ. Πολυμάργου έπεσηφθησαν το έν Βουλιγαμνή 'Εκκλησιαστικόν 'Ορφανοτροφείον και παρέμειναν έν αυτώ δι' όλης της ήμέρας.

—Εις έπίσκεψιν του 'Ορφανοτροφείου μετέβη και ό

σεβ. Μητροπολίτης Πολυανής κ. Κύριλλος ἐπιστρέφων ἐκ τῶν Λουτρῶν Ὑπάτης, συνέτυχε δ' ἔκει τῷ Μακαριστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ.

—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ (7) χοροστατοῦντος τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου κατὰ τὴν θείαν ἱεροουργίαν ἐτελεσθῆ μετ' αὐτὴν ἐν τῷ ναυδρίῳ τοῦ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου τὸ κκανογιομενον ἑτήσιον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ τροφίμων τοῦ ἰδρύματος. Ἡ Α. Μ. λαβοῦσα ἀφορητὴν ἐκ τῆς ἀναγνωσθείσης ἀποστολικῆς περικοπῆς ἐδίδαξε τὸ εὐσεβές ἐκκλησίασμα, ἀναπτύξασα τὴν σημασίαν τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου, ὑπὲρ οὗ προενόησαν καὶ ἐμόχθησαν οἱ καθ' ἑαυτοὺς οἱονδήποτε τρόπον συντελέσαντες εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ.

—Ἐν τῇ ἔδρῳ τῆς μητροπόλεως Δράμας διὰ τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας λειτουργεῖ «Ταμεῖον Πτωχῶν» ὡς τμήμα τῆς ἐν Δράμῃ Ἀνωτέρας Ἐνοριακῆς Ἀντιπροσωπείας τελοῦσης ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Σ. καὶ ἀνεχομένης τὴν μερίμναν τῆς ἀνακουφίσεως τῶν πτωχῶν δημοτῶν Δράμας καὶ περιχώρων, ὡς καὶ τῶν ἐκ περιφερειῶν ἄλλων πόλεων καὶ μητροπόλεων προερχομένων. Τὰ καθ' ἑαυτὸς διανεμόμενα ὑπὸ τοῦ Ταμείου Πτωχῶν βοηθήματα ἀνερχονται εἰς 50—60 χιλιάδας δραχμῶν προερχομένας ἐκ τοῦ ἐνὸς δεκάτου τῶν προσόδων τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς εἰρημένῃς Ἀντιπροσωπείας καὶ ἐκ διανομῆς περιηγόμενων ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἐν τοῖς ναοῖς Δράμας κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἢ ἄλλην ἑορτήν. Ἐκ τοῦ Ταμείου τούτου διατίθενται ἐπιδοματα καὶ ἐκτάκτως κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς ὑπὲρ τῶν πτωχῶν οικογενειῶν, ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένων καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις. Πλήν τοῦ Ταμείου τούτου, τῆς φιλανθρωπίας τὸ ἔργον ἀσκει καὶ τὸ σωματεῖον «Ὁρθόδοξια», τελοῦν ἐπ' ἴσης ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. μητροπολίτου. Τοῦτο, ἀποτελούμενον ἐξ ἐπιλέκτων κυριῶν τῆς πόλεως, διὰ προϋπολογισμοῦ ἑτησίου ἐξ 20—30.000 δραχμῶν ἐπισχέει τὰς ἀπόρους οικογενείας καὶ ἀποφυλακίζει τοὺς διὰ μικρὰ χρέη κρατουμένους. Ἐν Δράμῃ ὑπάρχει καὶ ἄλλο σωματεῖον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. μητροπολίτου, ἢ Χριστιανικὴ Ἐνωσις, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶνε ἢ διαμόρφωσις ἠθικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ χρησιμεύει συνηθέως παρὰ τῷ λαῷ καὶ ἢ τόνωσις τοῦ θρησκευτικοῦ αὐτοῦ φρονήματος, πρὸς τοῦτο παρασκευάζει καὶ τὴν ἴδρυσιν λαϊκῶν Κατηχητικῶν σχολείων.—Πρὸς τριετίας ἐν Δράμῃ ἱδρύθη «Σύλλογος Κυριῶν καὶ δεσποινίδων» περιλαμβανῶν περὶ τὰ 400 μέλη καὶ διὰ δωρεῶν καὶ συνδρομῶν φιλανθρώπων ὡς καὶ δι' ἐπιχορηγήσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας διατηρῶν παιδικὸν σταθμὸν, εἰς τὸν ἐμπιστεύονται τὰ τέκνα τῶν τὴν ἡμέραν αἱ ἐργαζόμεναι μητέρες, ὁ σταθμὸς οὗτος περιθάλπει καὶ τρέφει περὶ τὰ 100 παιδιά.—Ἐπ' ἴσης ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ὑφίσταται καὶ καὶ μουσικὸς σύλλογος «Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός» ἀπὸ διετίας ἤδη διατηρῶν σχολὴν βυζαντινῆς μουσικῆς πρὸς καταρτισμὸν ἱεροψαλτῶν διὰ τε τὴν πόλιν καὶ τὰ χωρία καὶ καταρτίζων χορούς τοῦ τε μητροπολιτικοῦ ναοῦ καὶ ἄλλων ἐκ καλλιφώνων νέων Ἐξ ἄλλου βιβλιοθήκη ἱδρυθέσα πρὸς τριετίας ἐν Δράμῃ καὶ πλουτισθεῖσα διὰ τῆς εἰς τὴν κοινότητα ἀφιερωθείσης βιβλιοθήκης τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου τοῦ νῦν μητροπολίτου Δράμας, συντελεεὶ οὐ μόνον εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν νέων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἀγριότητα, καθ' ὅσον οὗτοι, φεύγοντες τὰ γνωστὰ τῆς ἀργοσχολίας κέντρα, εἰσίζονται εἰς τὴν ἐπαφελωστέραν δι' αὐτοὺς χρησιμοποίησιν τοῦ διαθέσιμου ἔξω τῆς ἐργασίας τῶν χρόνου.—Πλήν τῶν ἀνωτέρω σωματείων, πᾶντα τελοῦνται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν Δράμῃ λειτουργοῦσι καὶ τὸν Πατριωτικὸν Ἰδρυμα προστασίας παιδιοῦ, 4 νοσοκομεία, δύο ὀρφανοτροφεία ἀρρῶνων ἐπαγγελματικῶν καὶ θηλεων βιοτεχνικῶν, εἷς μορφωτικὸς σύλλογος «Ὁ Προμηθεύς», εἷς φιλεκαπιδευτικὸς «Οἱ Κομνηνοί», Ὀδῆον, ἱκανὰ ἀθλητικὰ σωματεία καὶ τινες προσφυγικὸι σύλλογοι πρὸς πάντα ταῦτα ἢ ἱερὰ μητρόπολις παρέχει πρόθυμον τὴν ἐνίσχυσιν αὐτῆς παρακολουθοῦσα ἀγρόπνης τὴν ὅλην αὐτῶν κίνησιν καὶ κατεύθυνσιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Καθ' ἡ γράφει ὁ «Ἀπ. Βαρνάβας» ὁ σεβ. μητροπολίτης Πάφου κ. Λεόντιος ἐπιστρέψας εἰς Κύπρον ἐγένετο δεκτός ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ μετὰ πολλῆς τῆς ἀγάπης ὑπὸ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Κυρίλλου. «Ἡ Α. Μ. ἀσπασμένη τὴν Α. Π. προσεφώνησεν αὐτὴν—λέγει ὁ «Ἀπ. Βαρνάβας»—ἐκδηλώσασα τὸ διπλοῦν αὐτῆς συναίσθημα χαρᾶς καὶ λύπης καὶ εὐχρηθεῖσα τὰ εἰκότα ἐπὶ τῇ περιστάσει. Ἡ Α. Π. εὐχαριστήσασα σὺν ἄλλοις διεβίβασε τῇ Α. Μ. τοὺς ἀδελφικούς ἀσπασμούς τῶν προκαθήμενων τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, δι' ὧν διήλθε, καὶ ἐξεδήλωσε τὸν θαυμασμὸν αὐτῆς ἐκ τῶν προκαθήμενων διὰ τὴν δεξιότην αὐτῆς μὲθ' ἧς ἡ Α. Μ. ἐχειρίσθη τὰ διάφορα ζητήματα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἄλλα κατὰ τὸ διαρροῦσαν ὁριτάμηνον. Κατὰ τὴν δεξιότην ταύτην ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ παρήσαν οὐκ ὀλίγοι ἐκ τοῦ ἱ. κλήρου καὶ τινες ἐκ τοῦ λαοῦ». Ο σεβ. μητροπολίτης Πάφου ἀπαλθῶν εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐνα ἐπιμεληθῆ τῶν ὑποθέσεων τῆς θὰ κληθῆ ἐν καιρῷ εἰς Λευκωσίαν ὅπως ἐν συσκέψει μετὰ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου διακανονίσωσι τὰ περαιτέρω πρὸς διεξαγωγὴν πολλῶν ἐπιειχοῦσης μορφῆς ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

—Ὡς ἀναγράφει ὁ «Ἀπ. Βαρνάβας», τὸ Παγκύριον Ἱεροδιδασκαλεῖον, ὅπερ ἐλειτούργει ἀπὸ τοῦ 1910, περιήλθεν εἰς τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναστειλῆ προσωρινῶς τὴν περαιτέρω λειτουργίαν του συνεπέει τῶν ἐν Ἑλλάδι μεταβυλῶν εἰς τὰ τῆς παιδείας, δι' ὧν καταργοῦνται τὰ Ἱεροδιδασκαλεῖα, ὡς καὶ τῶν ἐν Κύπρῳ νομοθετημάτων δι' ὧν αἰρεται ἢ ἀναγνώριε αὐτοῦ.

—Ἐν ἐπιήμῳ ἀνακοινωθέντῳ δημοσιοπομένῳ ἐν τῷ «Ἀπ. Βαρναβᾶ» γνωστοποιοῦνται τὰ κατὰ συνέντευξιν τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τὸν τότε Κυβερνήτην τῆς Κύπρου, καθ' ἣν ἡ Α. Μ., ἀφοῦ ηῤῃχῆθη τὰ εἰκότα ἐπὶ τῷ νέῳ διορισμῷ τοῦ Κυβερνήτου παρεκάλε ἐν αὐτόν καὶ αὐτὸς ὅπως συνηγορήσῃ παρὰ τῇ κεντρικῇ κυβερνήσει περὶ τῶν γνωστῶν ζητημάτων τῆς Κύπρου, ἀνέφερε δὲ οἱ «διὰ τοῦ ἐκτοπισμοῦ τῶν ἀρχιερέων τῆς νήσου ἡ Α. Μ. περιήλθεν εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἐνεργῆ τὰ κανονικῶς ἐνδεδειγμένα ἐν τῇ δικικήσει καὶ διαπομπαντορίᾳ τοῦ λαοῦ». Ὁ κυβερνήτης διαβεβαίωσε τὴν Α. Μ. περὶ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ πρὸς τὴν Κύπρον διαθέσεων ἐτόνισεν οἱ τὰ τελευταῖα δυσάρεστα γεγονότα οὐδὲν ἵχνος πικρίας ἀφῆκεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου δὲ ἀναγνωρίζει ἀληθῶς τὴν δυσχερῆ θέσιν εἰς ἣν περιήλθε, ἀφοῦ δ' ὑπεσχέθη οἱ θὰ συντελέσει εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ μητροπολίτου Πάφου ἡ Α. Μ. παρεκάλεσεν ὅπως ἡ αὐτὴ εὐμένεια ἐπεκταθῆ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς λοιποὺς ἐκτοπισθέντας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ ἱ. σύνοδος ὤρισεν ὅπως ἐφεξῆς ἡ 26 Μαῖου 1919 ἐορτάζηται ὡς ἡ ἡμέρα τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος ἐν τῇ σερβικῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, καθότι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην διεκρούχη ἡ προᾶξις τῆς ἐνώσεως πασῶν τῶν σερβικῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, τέως κατατεμνόμενων εἰς ἰδίους ἐκκλησιαστικὸς ὀργανισμούς, εἰς μίαν ὀρθοδόξον Ἐκκλησίαν.

—Ἀμα τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου Καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἐκκλησίας ἀπεχωρήσαν τῆς ἐπιμετῆσεως 54 ἑνοριακοὶ ἱερεῖς, ἐν οἷς καὶ πρόεδροι καὶ μέλη τῶν ἐκκλησ. δικαστηρίων.

—Ἐτελεύτησεν ἐπ' ἐσχάτων ὁ ἀφ' ἱκανοῦ ἐφηρηχάξων μητροπολίτης Ζβορντισκο-Τουζλάνης Ἰλαρίων.

—Κατ' ἀπόφασιν τῆς ἀρχιερατικῆς συνόδου οἱ ἀπόφοιτοι τῶν ἐκκλησ. σεμινარიῶν δύνανται νὰ διδάσκωσι τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα ἀδεία τῆς ἐκκλησ. ἀρχῆς ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας τῶν ἐνοριακῶν ἱερῶν μόνον ἐν τοῖς δημοτικῶν σχολείοις, ἐν τοῖς γυμνασίοις δὲ καὶ τοῖς διδασκαλείοις δύνανται νὰ διδάσκωσι τὰ θρησκευτικὰ μόνον οἱ ἀνωτέρας θεολογικῆς μορφῆσεως κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. Μόνον δ' ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκῶς ἀριθμοῦ τῶν τελευταίων δύνανται ἀντ' αὐτῶν νὰ διδάσκωσι οἱ ἐνοριακοὶ ἱερεῖς.

Τὰ πρὸς τὴν Ἑκκλησίαν» ἐμβάσματα δέον νὰ διευθύνονται: Περιοδικὸν «Ἐκκλησία. Γραφεῖα Ἱ. Συνόδου. Πᾶσα δὲ ἐπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς τὴν σύνταξιν δέον νὰ διευθύνηται: Γραφεῖα «Ἐκκλησίας», Ἀρχιεπισκοπὴν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

—Ὁ καθηρημένος Βησσαρίων Τζοβάνη παρέσχε τὴν ἀδειαν ὅπως ἐκδοθῇ τὸ μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἀλβανικὴν λουθηρανικὸν Εὐαγγέλιον, οὐτινος ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ ἀνάγκωσις εἶχεν ἀπαγορευθῆ ὑπὸ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο ὁ Βησσαρίων διένειμεν εἰς πάσας τὰς ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθοδόξους ἐκκλησίας πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτοῦ λειτουργικὴν, τὸ διάβημα δὲ τοῦτο ἐξηρέθισε σφόδρα τοὺς ὀρθοδόξους ἐν Ἀλβανίᾳ χριστιανούς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ἡ ἱ. σύνοδος ἤνωσε τὰς ἐν Ἀμερικῇ ρουμανικὰς ἐνορίας ἢ κοινότητας εἰς ἰδίαν ἐπισκοπὴν ὑπαγομένην εἰς τὸν Πατριάρχην Ρουμανίας.

—Εἰς τὴν ἱ. σύνοδον διαβιβάζονται ἀπὸ τινος ὑπομνήματα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀνακήρυξιν ὡς ἁγίων ὠρισμένων ἔθνομαρτύρων τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐξεργαζομένη σχέδιον γαμικοῦ κώδικος ἐξήρσε τῆς σχετικῆς νομολογίας ὠρισμένας περιπτώσεις ἔρωτικῶν ἐκδηλώσεων λογιζομένων ἄχρι τοῦ νῦν ὡς ἐνδείξεων μοιχείας καὶ κατ' ἀκολουθίαν χρησιμοποιουμένων ὡς λόγων διαζυγίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

Πολλοὶ ἱερεῖς τῆς ἐν Φιλανδίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετέβαλον τὰ ρωσικὰ ἐπίθετα τῶν ὀνομάτων των εἰς φιλλανδικὰ, συμμορφούμενοι πρὸς σχετικὸν νόμον τοῦ κράτους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Περὶ μεσοῦντα τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἡ Ἐκκλησία Γεωργίας ἐώρτασε τὴν δεκάτην πέμπτην ἐπετηρίδα τοῦ αὐτοκεφάλου αὐτῆς.

ΡΩΜΑ-ΓΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ Βατικανὸν ἐξέδωκε διάταξιν δι' ἧς ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ηλεκτρικοῦ φωτός ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑποχρεωτικῶς δέον νὰ καίονται μόνον ἔλαιον ἐν κανδήλαις καὶ κηρία. Τοῦ ηλεκτρικοῦ φωτισμοῦ ἡ χρῆσις ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τὸ μέρος τοῦ ναοῦ ἐνθα ἴστανται οἱ πιστοί.

Δωρεαὶ ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου:

Κατὰ τοὺς θερινούς μῆνας ἐν ἔτους προσέφερον ὑπὲρ τοῦ ἐν Βουλιαγμένῃ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου οἱ κ. κ. Κ. Ἀνδρουλιδάκης δρχ. 100, ἀνώνυμος Κυρία δρχ. 100, ὁ ἱ. ναὸς Ἀναλήψεως Κορωπίου ἐκ δισκου ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς Ἀναλήψεως δρχ. 600, Γ. Ὀλλανδέζος δρχ. 200, ὁ ἐν Βουλιαγμένῃ ναῖσκος τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος ἐκ δισκου κατὰ τὴν πανήγυριν αὐτοῦ δρχ. 292, ἡ κυρία Μαρία Καστανάρα δρχ. 200, ὁ αἰδεσ. Ἰωάννης Νεαμονιτάκης δρχ. 180, ὁ σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου δρχ. 1000.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ὁ Μητροπολίτης Κεφαλληνίας

Καλοῦμεν τὸν ἱερέα Κωνσταντῖνον Τσαγγαράτον, τέως ἐφημέριον Νεοχωρίου τῆς καθ' ἡμᾶς ἱ. μητροπόλεως, ἀπόντα ἤδη καὶ ἀγνώστου διαμονῆς, ἵνα ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τελευταίας δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ παρὰ τῷ Ἐπισκοπικῷ Δικαστηρίῳ Κεφαλληνίας ἐκτελοῦντος χρῆσιν ἀνακριτοῦ πρὸς ἐξέτασιν. Ἐν Ἀργυροπόλει τῆ 24 Ἰουλίου 1932.

† ὁ Κεφαλληνίας Δαμασκηνός.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Σερρών

Ἡ ἱερά μητρόπολις Σερρών, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 78 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5148 καλεῖ τοὺς βουλομένους νὰ θέσωσιν ὑποψηφιότητα διὰ τὰς κενὰς θέσεις τῶν χωρίων Μογουκκλησιά, Κρίνος, Κουβούκλιον, Ψωμοτόπιον, Ἅγιος Ἰωάννης, Ἄνω-Ὀρεινὴ, Κάτω-Ὀρεινὴ, Σέρραι 23-7-32. † ὁ Σερρών Κωνσταντῖνος.

Ἱ. Μητρόπολις Κρήτης.

Λαβόντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀπὸ 24ην Ἰουλίου ἐ. ἐ. αἴτησιν τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Σκαλιάνου Πεδιάδος καὶ τὸ ἄρθρον 78 τοῦ κωδικοποιηθέντος Νόμου 5148 προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ εἰρημένου χωρίου καὶ κεκτημένους: τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου ἀπαιτούμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς 15 ἡμερῶν ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ αὐτῶν ἀποδεικτικά. Ἐν Ἡρακλείῳ τῆ 30 Ἰουλίου 1932. Ὁ Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος † Ἀρχιμ. Εὐμένιος Φανουράκης.

Ἱ. Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ χωρίου Βασιλικῆς (πρ. Β. Ἰβόδας) τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους, κεκτημένους δὲ τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα μέχρι τῆς 4ης Σεπτεμβρίου ἐ. ἐ. ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά. Ἐν Τρίκκαλοις τῆ 4 Αὐγούστου 1932. † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολύκαρπος.

Ἱ. Μητρόπολις Γρεβενῶν.

Ἡ ἱερά Μητρόπολις Γρεβενῶν προσκαλεῖ καὶ αὐτὴς τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἐκ τοῦ νόμου προσόντα, ὅπως, ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον, ὑποβάλωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον αὐτῆς τὰ ἀπαιτούμενα ἔγγραφα, προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακήρυξις ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῶν χηρευσῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Κατάκιλης, 2) Μικροκλεισούρας καὶ Λαγκαδαζίων, 3) Ποντινῆς, 4) Σιμῆς καὶ 5) Πόρου. Ἐν Γρεβενοῖς τῆ 4η Αὐγούστου 1932. † Ὁ Γρεβενῶν Νικόλαος.

Ἱ. Ἐπισκοπὴ Ἱεράς καὶ Σητείας.

Πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων, α) τῆ Κομποπόλεως Σητείας καὶ β) τῶν χωρίων 1ον) Ρίζης-Κυόμενου, 2ον) Μύθων, 3ον) Παρσῶ, 4ον) Καλογήρων, 5ον) Μεσελλέρων, 6ον) Γιαννιτσίου, 7ον) Ρούσας-Ἐκκλησίας, 8ον) Καρυδίου, 9ον) Ἀρμένων καὶ 10ον) Δάφνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτας, ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς Ἐπισκοπικὸν Γραφεῖον σχετικὰς αἰτήσεις καὶ τὰ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 80 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5148 ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Προσεπιδηλοῦμεν δὲ, ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα γραμματικὰ προσόντα διὰ τὰς ὡς ἄνω θέσεις εἶναι τοῦλάχιστον ἀπολυτήριον Ἠμιγυμνασίου ἢ τοῦ καταργηθέντος Σχολαρχείου (Ἑλληνικοῦ Σχολείου) ἢ κατωτέρων πρακτικῶν Σχολῶν, καὶ ὅτι ὁ ἐκλεγθὲς νομίμως ἐφημέριος ὑποχρεοῦται πρὸ τῆς χειροτονίας του εἰς διετὴ φοίτησιν παρ' Ἱερατικοῖς Φροντιστηρίοις δαπάναις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἐν Ἱεραπέτρα τῆ 5-8-1932. Ὁ τῆς χηρευσούσης Ἱεράς Ἐπισκοπῆς Ἱεράς καὶ Σητείας Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Ἀρχιμανδρίτης Ἀμβρόσιος.

Τύποις «Φοίνικος» Σταδίου 44

Τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐμβάσματα δέον νὰ διευθύνωνται: Περιοδικὸν Ἐκκλησία. Γραφεῖα Ἱ. Συνόδου. Πᾶσα δὲ ἐπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς τὴν σύνταξιν δέον νὰ διευθύνηται:

Γραφεῖα Ἐκκλησίας, Ἀρχιεπισκοπὴν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

—Ὁ καθηγημένος Βησσαρίων Τζοβάνη παρέσχε τὴν ἀδειαν ὡς ἐκδοτῆ τὸ μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἀλβανικὴν λουθηρανικὸν Εὐαγγέλιον, οὗτινος ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ ἀνάγνωσις εἶχεν ἀπαγορευθῆ ὑπὸ τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο ὁ Βησσαρίων διένειμεν εἰς πάσας τὰς ἐν Ἀλβανίᾳ ὀρθοδόξους ἐκκλησίας πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτοῦ λειτουργικὴν, τὸ διάβημα δὲ τοῦτο ἐξηρέθισε σφόδρῳ τοὺς ὀρθοδόξους ἐν Ἀλβανίᾳ χριστιανούς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἤνωσε τὰς ἐν Ἀμερικῇ ρουμανικὰς ἐνορίας ἢ κοινότητας εἰς ἰδίαν ἐπισκοπὴν ὑπαγομένην εἰς τὸν Πατριάρχην Ρουμανίας.

—Εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον διαβιβάζονται ἀπὸ τινος ὑπομνήματα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀνακήρυσιν ὡς ἁγίου ὀρισμένου ἀθνομαρτύρων τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐξεργαζομένη σχέδιον γαμικοῦ κώδικος ἐξήρεσε τῇ σχετικῇ νομολογίᾳ ὀρισμένας περιπτώσεις ἐρωτικῶν ἐκδηλώσεων λογιζομένων ἄχρι τοῦ νῦν ὡς ἐνδείξεων μοιχείας καὶ κατ' ἀκολουθίαν χρησιμοποιουμένων ὡς λόγων διαζυγίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

Πολλοὶ ἱερεῖς τῆς ἐν Φιλανδίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετέβαλον τὰ ρωσικὰ ἐπίθετα τῶν ὀνομάτων τῶν εἰς φιλανδικὰ, συμμορφούμενοι πρὸς σχετικὸν νόμον τοῦ κράτους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Περὶ μεσοῦντα τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἡ Ἐκκλησία Γεωργίας ἐώρασε τὴν δεκάτην πέμπτην ἐπετηρίδα τοῦ αὐτοκεφάλου αὐτῆς.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ Βατικανὸν ἐξέδωκε διάταξιν δι' ἧς ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ηλεκτρικοῦ φωτὸς ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι. ἐν τῷ ὀποίῳ ὑποχρεωτικῶς δέον νὰ κίωται μόνον ἔλαιον ἐν κανδήλαις καὶ κηρία. Τοῦ ηλεκτρικοῦ φωτισμοῦ ἡ χρῆσις ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τὸ μερὸς τοῦ ναοῦ ἐνθα ἴστανται οἱ πιστοί.

Δωρεαὶ ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου:

Κατὰ τοὺς θερινούς μῆνας ἐν ἔτους προσέφερον ὑπὲρ τοῦ ἐν Βουλαγαμένῃ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου οἱ κ. κ. Κ. Ἀνδρουλιδάκης δρχ. 100. ἀνώνυμος Κυρία δρχ. 100, ὁ ἱ. ναὸς Ἀναλήψεως Κορωπίου ἐκ δισκου ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς Ἀναλήψεως δρχ. 600, Γ. Ὁλλανδέζος δρχ. 200, ὁ ἐν Βουλαγαμένῃ ναῖσκος τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος ἐκ δισκου κατὰ τὴν πανήγυριν αὐτοῦ δρχ. 292, ἡ κυρία Μαρία Καστανάρα δρχ. 200. ὁ αἶθερ Ἰωάννης Νεαμονιτάκης δρχ. 180, ὁ σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου δρχ. 1000.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ὁ Μητροπολίτης Κεφαλληνίας

Καλοῦμεν τὸν ἱερέα Κωνσταντῖνον Τσαγγαράτον, τῶς ἐφημέριον Νεοχωρίου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, ἀπόντα ἤδη καὶ ἀγνώστου διαμονῆς, ἵνα ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τελευταίας δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης, ἐμφανισθῆ ἐνώπιον τοῦ παρὰ τῷ Ἐπισκοπικῷ Δικαστηρίῳ Κεφαλληνίας ἐκτελοῦντος χρεὴ ἀνακριτοῦ πρὸς ἐξέτασιν. Ἐν Ἀργυροπόλει τῇ 24 Ἰουλίου 1932.

† ὁ Κεφαλληνίας Δαμασκηνός.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Σεργῶν

Ἡ ἱερά μητρόπολις Σεργῶν, συμφώνως τῷ ἀρθρῳ 78 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5148 καλεῖ τοὺς βουλομένους νὰ θέσωσιν ὑποψηφιότητα διὰ τὰς κενὰς θέσεις τῶν χωρίων Μονοκκλησιά, Κρίνος, Κουβούκιον, Ψωμοσόπιον, Ἅγιος Ἰωάννης, Ἄνω Ὁρεινή, Κάτω Ὁρεινή, Σεργῶν 23-7-32. † ὁ Σεργῶν Κωνσταντῖνος.

Ἱ. Μητρόπολις Κρήτης.

Λαβόντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀπὸ 24ην Ἰουλίου ἐ. ἔ. αἰτησιν τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Σκαλανίου Πεδιάδος καὶ τὸ ἀρθρον 78 τοῦ κωδικοποιηθέντος Νόμου 5148 προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ εισημένου χωρίου καὶ κεκτημένους: τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου ἀπαιτούμενα προσόντα ὡς ἐντὸς 15 ἡμερῶν ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ αὐτῶν ἀποδεικτικά. Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 30 Ἰουλίου 1932. Ὁ Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος † Ἀρχι. Εὐμένιος Φανουράκης.

Ἱ. Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρω ἢ δι' ἐκλογῆς τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ χωρίου Βασιλικῆς (πρ. Β. Ἀβόδας) τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους, κεκτημένους δὲ τὸ κανονικὰ καὶ γόμματα προσόντα, ἵνα μέχρι τῆς 4ης Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά. Ἐν Τρικκάλαις τῇ 4 Αὐγούστου 1932. † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολύκαρπος.

Ἱ. Μητρόπολις Γρεβενῶν.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Γρεβενῶν προσκαλεῖ καὶ αὐθις τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἐκ τοῦ νόμου προδόντα, ὡς, ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον, ὑποβάλωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον αὐτῆς τὰ ἀπαιτούμενα ἔγγραφα, προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῶν χηρευουσῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Κατάκιλης, 2) Μικροκλεισούρας καὶ Λαγαδακίων, 3) Ποντινῆς, 4) Σμίξης καὶ 5) Πόρου. Ἐν Γρεβενοῖς τῇ 4η Αὐγούστου 1932. † Ὁ Γρεβενῶν Νικόλαος.

Ἱ. Ἐπισκοπὴ Ἱερῶς καὶ Σητείας.

Πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων, α) τῆ Κομποπόλεως Σητείας καὶ β) τῶν χωρίων 1ον) Ρίζης-Καυμένου, 2ον) Μύθων, 3ον) Παρσῶ, 4ον) Καλογήρων, 5ον) Μεσελλέων, 6ον) Γιαννιτσίου, 7ον) Ρούσας-Ἐκκλησίας, 8ον) Καρυδίου, 9ον) Ἀρμένων καὶ 10ον) Δάφνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτας, ὡς, ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς Ἐπισκοπικὸν Γραφεῖον σχετικὰς αἰτήσεις καὶ τὰ συμφώνως τῷ ἀρθρῳ 80 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5148 ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Προσπεριηλυόμεν δὲ, ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα γραμματικὰ προσόντα διὰ τὰς ὡς ἄνω θέσεις εἶναι τοσάλαστον ἀπολυτήριον Ἡμυμνασίου ἢ τοῦ καταργηθέντος Σχολαρχείου (Ἑλληνικοῦ Σχολείου) ἢ κατωτέρων πρακτικῶν Σχολῶν, καὶ ὅτι ὁ ἐκλεγῆσόμενος νομίμως ἐφημέριος ὑποχρεοῦται πρὸς τῆς χειροτονίας του εἰς διετῆ φοίτησιν παρ' Ἱερατικῶς Φροντιστηρίουεῖς διατάξεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἐν Ἱεραπέτρα τῇ 5-8-1932. Ὁ τῆς χηρευούσης Ἱερῶς Ἐπισκοπῆς Ἱερῶς καὶ Σητείας Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Ἀρχιμανδριτῆς Ἀμβρόσιος.

Τύποις «Φοῖνικας» Σταδίου 44